

100/1988 Sb.

ZÁKON

ze dne 16. června 1988

o sociálním zabezpečení

Změna: 110/1990 Sb.
Změna: 180/1990 Sb.
Změna: 231/1990 Sb.
Změna: 1/1991 Sb.
Změna: 46/1991 Sb.
Změna: 246/1991 Sb.
Změna: 306/1991 Sb.
Změna: 482/1991 Sb.
Změna: 578/1991 Sb., 582/1991 Sb.
Změna: 116/1992 Sb., 235/1992 Sb.
Změna: 589/1992 Sb., 37/1993 Sb.
Změna: 547/1992 Sb., 37/1993 Sb., 84/1993 Sb.
Změna: 160/1993 Sb.
Změna: 255/1993 Sb., 266/1993 Sb.
Změna: 307/1993 Sb.
Změna: 41/1994 Sb.
Změna: 182/1994 Sb.
Změna: 183/1994 Sb.
Změna: 241/1994 Sb.
Změna: 76/1995 Sb.
Změna: 118/1995 Sb.

Federální shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Základní zásady

(1) Právo na sociální zabezpečení podle tohoto zákona se zaručuje všem občanům. Dávky sociálního zabezpečení poskytuje stát. Dávky sociálního zabezpečení nepodléhají dani.

(2) Právo na dávky sociálního zabezpečení nezaniká uplynutím času.

(3) Výše dávek důchodového zabezpečení závisí především na pracovních zásluhách, a to na délce doby zaměstnání a na výši dosahovaných výdělků. Zároveň jsou uplatňována i hlediska sociální, zejména v zabezpečení pozůstalých při ztrátě živitele, v zabezpečení invalidních občanů a při zvyšování výměr důchodů, které jsou jediným zdrojem příjmu důchodců a jejich rodin.

(4) Dávky sociálního zabezpečení se zvyšují v závislosti na růstu příjmů z pracovní činnosti a v souladu s růstem životní úrovně pracujících.

(5) Organizace a občané platí na sociální zabezpečení pojistné, a to v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním zákonem.³⁰⁾

(6) Příjmy a výdaje sociálního zabezpečení jsou součástí státního rozpočtu.

§ 2

Rozsah sociálního zabezpečení

(1) Sociální zabezpečení podle tohoto zákona zahrnuje:

- a) důchodové zabezpečení,
- b) sociální péči,
- c) nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných,
- d) zabezpečení občanů konajících službu v ozbrojených silách nebo civilní službu a členů jejich rodin státními dávkami.

(2) Zabezpečení léčebně preventivní péči, nemocenské zabezpečení, zabezpečení rodiny, matek a dětí dalšími dávkami a zabezpečení některých skupin pracujících zvláštními sociálními dávkami upravují zvláštní předpisy.1)

(3) Za osoby samostatně výdělečně činné se pro účely důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění považují:

a) občané provozující zemědělskou výrobu, hospodaření v lesích a na vodních plochách,31)

b) občané provozující živnost,32)

c) občané provozující podnikání podle zvláštních předpisů,33)

d) občané vykonávající uměleckou nebo jinou tvůrčí činnost na základě zákona o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon),³⁴⁾ pokud tuto činnost podle svého prohlášení vykonávají soustavně,

e) společníci veřejných obchodních společností a komplementáři komanditních společností,35)

f) občané vykonávající nezávislé povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů,³⁶⁾ pokud tuto činnost podle svého prohlášení vykonávají soustavně.

(4) Za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jsou důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění podle tohoto zákona účastny, nestanoví-li se dále jinak, spolupracující osoby osob samostatně výdělečně činných (dále jen "spolupracující osoby"), za něž se pro účely důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění považují manželé a od skončení povinné školní docházky též děti osob samostatně výdělečně činných uvedených v odstavci 3 písm. a) až c), jestliže se podílejí na jejich samostatné výdělečné činnosti a nejde o pracovní právní vztah.

§ 3

Účastníci právních vztahů sociálního zabezpečení

Účastníky právních vztahů vznikajících podle tohoto zákona a podle dalších předpisů sociálního zabezpečení jsou občané, organizace a orgány sociálního zabezpečení.

§ 4

Občané

(1) Způsobilost občana mít v právních vztazích sociálního zabezpečení práva a povinnosti vzniká narozením a zaniká smrtí, popřípadě prohlášením za mrtvého.

(2) Způsobilost občana vlastními právními úkony nabývat v právních vztazích sociálního zabezpečení práv a brát na sebe povinnosti vzniká dovršením šestnáctého roku věku. Občan mladší šestnácti let musí být zastoupen zákonným zástupcem; kdo je zákonným zástupcem občana mladšího šestnácti let, stanoví zákon o rodině.

(3) O omezení a zbavení způsobilosti k právním úkonům, zákonném zástupci občana, jehož způsobilost k právním úkonům byla omezena nebo který byl této způsobilosti zbaven, a o prohlášení občana za mrtvého platí ustanovení občanského zákoníku.

§ 5

Organizace

Organizacemi se pro účely předpisů sociálního zabezpečení rozumějí právnické osoby a občané, kteří zaměstnávají jiné občany.

ČÁST DRUHÁ

DŮCHODOVÉ ZABEZPEČENÍ

HLAVA PRVNÍ

ÚČAST NA DŮCHODOVÉM ZABEZPEČENÍ A DRUHY DÁVEK

§ 6

Účast na důchodovém zabezpečení

(1) Důchodového zabezpečení jsou účastni:

a) zaměstnanci v pracovním poměru,

b) členové družstev, jestliže nejsou v pracovněprávním vztahu k družstvu, ale vykonávají pro družstvo práci, za kterou jsou jím odměňováni,

c) společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditních společností, jestliže nejsou v pracovněprávním vztahu k této společnosti, ale vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni,

d) občané, kteří mají v důchodovém zabezpečení podle tohoto zákona práva a povinnosti jako zaměstnanci v pracovním poměru, zejména uvolnění poslanci zastupitelských sborů, soudci z povolání, prokurátoři, studenti a žáci, vědeckí aspiranti, dobrovolní pracovníci pečovatelské služby, občané vykonávající práce na základě dohody o pracovní činnosti,

e) vojáci z povolání, příslušníci Policie České republiky, příslušníci Vězeňské služby České republiky a příslušníci ostatních ozbrojených bezpečnostních sborů a bezpečnostních služeb,

f) osoby samostatně výdělečně činné.

(2) Důchodového zabezpečení jsou účastni v rozsahu stanoveném tímto zákonem a prováděcím předpisem, pokud nejsou účastni podle odstavce 1, též

a) občané, kteří dosáhli věku 65 let nebo se stali invalidními,

b) občané konající službu v ozbrojených silách, kteří nejsou vojáky z povolání, účastníci civilní obrany, branné výchovy nebo přípravy k obraně České republiky.

(3) Důchodového zabezpečení jsou účastni v rozsahu stanoveném tímto zákonem a prováděcím předpisem též pozůstalí po pracujících a občanech uvedených v odstavcích 1 a 2 a pozůstalí po důchodcích.

§ 7

Druhy dávek důchodového zabezpečení

Z důchodového zabezpečení se poskytují tyto dávky:

a) důchody

1. starobní,
2. invalidní,
3. částečný invalidní,
4. za výsluhu let,
5. vdovský,
6. vdovecký,
7. sirotčí,
8. manželky,
9. sociální;

c) výchovné k důchodům a příspěvek k výchovnému;

d) zrušeno

HLAVA DRUHÁ

DŮCHODY

Díl první

Základní pojmy

§ 8

Zaměstnání

(1) Zaměstnáním se rozumí

a) pracovní (učební) poměr,

b) členství v družstvu, jestliže členové družstva nejsou v pracovněprávním vztahu k družstvu, ale vykonávají pro družstvo práci, za kterou jsou jím odměňováni,

c) členství v jednotném zemědělském družstvu, zemědělském družstvu a ve výrobním družstvu,

d) činnost, po kterou občané mají v důchodovém zabezpečení práva a povinnosti jako zaměstnanci v pracovním poměru [§ 6 odst. 1 písm. d)], a to v rozsahu stanoveném prováděcím předpisem,

e) služba vojáků z povolání, příslušníků Policie České republiky, příslušníků Vězeňské služby České republiky a příslušníků ostatních ozbrojených bezpečnostních sborů a bezpečnostních služeb a příslušníků dřívějších ozbrojených sborů a služeb,

f) studium po skončení povinné školní docházky,

g) činnost osob samostatně výdělečně činných,

h) činnost společníků a jednatelů společnosti s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností, jestliže nejsou v pracovněprávním vztahu k této společnosti, ale vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni.

(2) Pracovní poměr se hodnotí jako zaměstnání, pokud zakládal nemocenské pojištění; nezakládal-li pracovní poměr nemocenské pojištění v době svého trvání, hodnotí se jako zaměstnání, jestliže by zakládal nemocenské pojištění podle předpisů platných v době vzniku nároku na důchod. To platí obdobně pro učební poměr, členství ve výrobním družstvu a činnosti uvedené v odstavci 1 písm. b), d) a h).

(3) Členství v jednotném zemědělském družstvu a v zemědělském družstvu se hodnotí jako zaměstnání, pokud zakládalo zabezpečení v nemoci podle předpisů o zabezpečení v nemoci členů jednotných zemědělských družstev. Členství v jednotném zemědělském družstvu před 1. říjnem 1988 se hodnotí jako zaměstnání, jestliže pracovní činnost v něm zakládala důchodové zabezpečení podle předpisů platných před tímto dnem.

(4) Činnost osoby samostatně výdělečně činné a spolupracující osoby po 31. prosinci 1993 se hodnotí jako zaměstnání, pokud je tato osoba účastna důchodového zabezpečení podle části šesté; tato činnost před 1. lednem 1994 se hodnotí jako zaměstnání, pokud zakládala nemocenské pojištění (zabezpečení) podle předpisů platných před tímto dnem,³⁷⁾ a to v rozsahu a za podmínek stanovených těmito předpisy. K činnosti osob samostatně výdělečně činných a spolupracujících osob se přihlídně jako k době zaměstnání, bylo-li zapláceno pojistné za celou dobu trvání pojištění (zabezpečení); nebylo-li za tuto dobu zapláceno pojistné do dne, od něhož se přiznává nebo zvyšuje důchod, přihlídně se k ní jako k době zaměstnání až ode dne zaplacení pojistného.

§ 9

Náhradní doby

(1) Trvalo-li zaměstnání aspoň rok, započítávají se do něho tyto náhradní doby:

a) doba služby v českých nebo československých ozbrojených silách, pokud již tato doba není hodnocena jako služba vojáka z povolání,

b) doba jiné vojenské služby,

c) doba odbojové činnosti včetně věznění (internace) z politických, národnostních nebo rasových důvodů v době nesvobody,²⁾

d) doba nezaměstnanosti,

e) doba, po kterou žena pečovala o dítě ve věku do tří let nebo o dlouhodobě těžce zdravotně postižené nezletilé dítě, které vyžadovalo mimořádnou péči, pokud nebylo umístěno v zařízení pro takové děti s celoročním nebo týdenním pobytem; dítětem se rozumí dítě vlastní (osvojené) a dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů,

f) doba, po kterou měl občan nárok na nemocenské, peněžitou pomoc v mateřství a podporu při ošetřování člena rodiny, doba, po kterou byl muž z důvodu péče o dítě poskytován příspěvek nebo peněžitá pomoc, a doba ošetřování (péče) člena rodiny po uplynutí období, po které občan pobíral podporu při ošetřování člena rodiny, pokud v této době zaměstnání trvalo,

g) doba odborného školení,

h) doba pobírání invalidního důchodu nebo dávky, která se od 1. ledna 1957 považuje za invalidní důchod,³⁾

i) doba přípravy pro pracovní uplatnění za podmínek stanovených prováděcím předpisem,

j) doba pobírání částečného invalidního důchodu, po kterou byl vyplácen příspěvek před umístěním do zaměstnání, a to nejdříve od 1. ledna 1957,

k) doba osobní péče o blízkou osobu, která byla převážně nebo úplně bezmocná a nebyla umístěna v ústavu sociální péče nebo v obdobném zdravotnickém zařízení, a to nejdříve od 1. ledna 1976,

l) doba, po kterou byl občan se změněnou pracovní schopností, který nebyl požívatelem částečného invalidního důchodu, vyplácen příspěvek před umístěním do zaměstnání, a to nejdříve od 1. října 1988.

(2) Prováděcí předpis stanoví, v jakém rozsahu a za jakých podmínek se započítávají náhradní doby uvedené v odstavci 1 písm. b) až d), a které děti se považují za děti převzaté do péče nahrazující péči rodičů.

Zápočet doby zaměstnání a náhradních dob v některých případech

§ 10

Kryjí-li se doba zaměstnání a náhradní doba, započte se jen doba, jejíž zápočet je pro občana výhodnější. Totéž platí, kryjí-li se navzájem doby zaměstnání nebo náhradní doby.

§ 11

Pokud nevyplývá něco jiného z mezinárodních smluv, hodnotí se z dob zaměstnání a náhradních dob v cizině pro vznik a výši nároků na důchod

a) doby uvedené v § 8 odst. 1 písm. f) a v § 9 odst. 1 písm. e), jde-li o československé státní občany,

b) doby uvedené v § 8 odst. 1 písm. a) až d) a g), jde-li o občany, kteří mají trvalý pobyt na území České republiky a zaplatili za tyto doby pojistné.

Průměrný měsíční výdělek

§ 12

(1) Průměrný měsíční výdělek je měsíční průměr hrubých výdělků dosažených v pěti výdělkově nejlepších kalendářních letech v rozhodném období; připadá-li v úvahu více rozhodných období, je průměrným měsíčním výdělkem měsíční průměr hrubých výdělků z toho rozhodného období, v němž je tento průměr nejvyšší.

(2) Hrubými výdělky před 1. lednem 1993 jsou výdělky podléhající dani ze mzdy bez odečtení této daně. Hrubými výdělky po 31. prosinci 1992 jsou příjmy započitatelné podle zvláštního zákona³⁸⁾ do vyměřovacího základu pro stanovení pojistného na sociální zabezpečení, a to před odečtením daně z příjmů³⁹⁾ a nesnížené o pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění. Prováděcí předpis stanoví, co je hrubým výdělkem občana, jehož výdělek nepodléhá dani, které další příjmy jsou započitatelné do hrubých výdělků a v kterých případech je hrubým výdělkem pevně stanovená částka a jaká je její výše.

(3) Rozhodným obdobím je období deseti po sobě následujících kalendářních roků před rokem,

a) ve kterém vznikl nárok na důchod,

b) do něhož spadá den skončení zaměstnání konaného po vzniku nároku na starobní důchod nebo den, od kterého se přiznává starobní důchod, pokud byl občan po vzniku nároku na starobní důchod dále nepřetržitě zaměstnán až do tohoto dne a nepobíral starobní důchod ani jeho část nebo invalidní důchod,

c) ve kterém občan naposledy skončil zaměstnání I. pracovní kategorie uvedené v § 14 odst. 2 písm. b) až l) nebo zaměstnání II. pracovní kategorie, pokud byl zaměstnán v těchto zaměstnáních aspoň po dobu 20 roků, nebo zaměstnání I. pracovní kategorie uvedené v § 14 odst. 2 písm. a), pokud byl zaměstnán v tomto zaměstnání aspoň po dobu pěti roků,

d) ve kterém byl občan uvolněn v souvislosti s prováděním racionalizačních a organizačních opatření uvedených v prováděcím předpisu, pokud občan požádal, aby bylo přihlédnuto k tomuto rozhodnému období, nebo

e) ve kterém byl občan převeden nebo uvolněn ze zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a) a b) proto, že pozbyl vzhledem ke svému zdravotnímu stavu trvale způsobilost konat dále dosavadní práci nebo ji nesměl konat pro onemocnění nemocí z povolání nebo pro ohrožení touto nemocí anebo pro dosažení nejvyšší přípustné expozice,⁴⁾ pokud občan požádal, aby bylo přihlédnuto k tomuto rozhodnému období.

(4) Pět výdělkově nejlepších kalendářních let se zjišťuje porovnáním hrubých výdělků za jednotlivé celé kalendářní roky.

(5) Není-li v rozhodném období pět kalendářních roků s výdělky, prodlužuje se rozhodné období postupně tak, aby zahrnovalo pět kalendářních roků s výdělky, a průměrný měsíční výdělek se zjišťuje z těchto pěti kalendářních roků. Pokud občan ani po tomto prodloužení nemá pět kalendářních roků s výdělky, zjišťuje se průměrný měsíční výdělek z nižšího dosaženého počtu kalendářních roků s výdělky.

(6) Převyšuje-li průměrný měsíční výdělek vypočtený podle odstavců 1 až 5 částku 2 500 Kč, počítá se částka 2 500 Kč v plné výši, z částky nad 2 500 Kč do 6 000 Kč jedna třetina a z částky nad 6 000 Kč do 10 000 Kč jedna desetina; k částce nad 10 000 Kč se nepřihlíží.

(7) Prováděcí předpis stanoví, které doby se vylučují při zjišťování hrubých výdělků a průměrného měsíčního výdělku, a způsob výpočtu průměrného měsíčního výdělku.

§ 13

Starobní, invalidní, částečný invalidní důchod a důchod za výsluhu let toho, kdo požívá nebo již požíval některý z těchto důchodů, nesmí být vyměřen z nižšího průměrného měsíčního výdělku, než kolik činil průměrný měsíční výdělek, z něhož byl vyměřen dřívější důchod; byl-li tento průměrný měsíční výdělek stanoven podle dříve platných předpisů, upraví se podle § 12 odst. 6.

Pracovní kategorie

§ 14

(1) Zaměstnání jsou pro účely důchodového zabezpečení zařazena do 31. prosince 1992 podle druhu vykonávaných prací do tří pracovních kategorií. Zaměstnání I. a II. pracovní kategorie jsou uvedena v resortních seznamech zaměstnání zařazených do I. a II. pracovní kategorie vydaných před 1. červnem 1992; do III. pracovní kategorie patří zaměstnání, která nejsou zařazena do I. nebo II. pracovní kategorie.

(2) Do I. pracovní kategorie jsou zařazena zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých

fyzikálních a chemických vlivů, a to

- a) zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech,
- b) ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v hlubinných dolech,
- c) zaměstnání pod zemí, při provádění podzemních staveb hornickým způsobem,
- d) zaměstnání členů leteckých posádek a pracovníků soustavně činných v letadle za letu,
- e) zaměstnání členů posádek námořních lodí,
- f) zaměstnání, v nichž se vykonávají zvláště těžké a zdraví škodlivé práce v hutích nebo těžkých chemických provozech,
- g) zaměstnání kesonářů a potápěčů,
- h) zaměstnání vykonávaná v prostředí ohroženém ve významné míře ionizujícím zářením při úpravě a konečném zpracování radioaktivních surovin, v jaderných elektrárnách a při obsluze cyklotronu a výzkumného reaktoru,
- i) zaměstnání vykonávaná s prokázanými chemickými karcinogeny a při pracovních procesech s rizikem chemické karcinogenity,
- j) zaměstnání v hornictví vykonávaná pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na uhlí, na radioaktivní nerosty a na nerosty, z nichž lze průmyslově vyrábět kovy, na magnezit, osinek, tuhu, kaolín, žáruvzdorné jíly, keramické lupky, sádrovec, živce a na křemen a křemenec k chemickotechnologickému zpracování nebo ke zpracování tavením,
- k) zaměstnání v těžbě a při opracování kamene, při mletí a drcení křemene, křemence a živce, při formování žáruvzdorných výrobků a při úpravě keramických surovin, vykonávaná v prostředí vysoké koncentrace agresivního fibroplastického prachu, pokud jsou pracující při výkonu těchto zaměstnání nadměrně ohroženi silikózou, a zaměstnání sklářů dutého skla,
- l) zaměstnání ve stokové síti v podzemních prostorách.

(3) Do II. pracovní kategorie jsou zařazena zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce, při kterých jsou pracující

- a) velmi významně obtěžováni látkami, prostředím nebo pracovními postupy, takže po dlouholetém výkonu těchto prací vznikají trvalé škody na jejich zdraví,
- b) obtěžováni látkami, prostředím nebo pracovními postupy, i když k trvalým škodám na jejich zdraví dochází jen výjimečně, jestliže se tyto práce vyznačují trvalou a nadměrnou namáhavostí nebo trvalým a nadměrným nebezpečím úrazu, které zpravidla nelze ovlivnit technickými opatřeními,
- c) pověřeni činnostmi v zahraničí obtěžováni nepříznivými pracovními a životními podmínkami v tropických nebo jinak zdravotně obtížných oblastech.

(4) Jako zaměstnání zařazené do I. (II.) pracovní kategorie se za dobu před 1. lednem 1993 hodnotí služba vojáků z povolání (§ 129) zařazená do I. (II.) kategorie funkcí, nevznikl-li nárok na důchod podle části páté tohoto zákona. Služba zařazená do I. kategorie funkcí se v těchto případech hodnotí jako zaměstnání I. pracovní kategorie uvedené v § 14 odst. 2 písm. b) až h).

(5) Jako doba zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie se za dobu před 1. lednem 1993 započítává doba výkonu práce podle popisu pracovní činnosti uvedeného v příslušném resortním seznamu a další doby za podmínek a v rozsahu stanovených v předpisech platných před 1. červnem 1992; organizace pro tyto účely vedou příslušnou evidenci. Pro zápočet náhradních dob a dob uvedených v § 5 odst. 1 a v § 6 odst. 1 nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 117/1988 Sb., o zařazování zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení, jako dob zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie do 31. prosince 1992 se nevyžaduje návrat do zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie, pokud tyto doby ke dni 31. prosince 1992 trvají.

§ 15

Zaměstnání vykonávané po 31. prosinci 1992 se pro účely důchodového zabezpečení považuje za zaměstnání III. pracovní kategorie.

§ 16

zrušen

§ 17

zrušen

§ 18

zrušen

§ 19

Pracovní úrazy a nemoci z povolání

(1) Pracovním úrazem pro účely tohoto zákona je úraz, který občan utrpěl při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

(2) Jako pracovní úraz se posuzuje též úraz, který občan utrpěl do 31. prosince 1992

- a) cestou do zaměstnání a zpět, jestliže ji podstatně nepřerušil z příčin nesouvisejících se zaměstnáním,
- b) při výkonu veřejné funkce,
- c) při činné účasti na opatřeních proti živelním pohromám a při odstraňování následků živelních pohrom,
- d) při záslužné činnosti konané bez právního závazku ve prospěch společnosti,
- e) při dalších druzích činností stanovených prováděcím předpisem.

(3) Kde se v tomto zákoně hovoří o pracovních úrazech, rozumějí se tím i nemoci z povolání, pokud se dále nestanoví jinak; které nemoci jsou nemocemi z povolání, stanoví prováděcí předpis.

Díl druhý

Starobní důchod

§ 20

Občan má podle délky doby zaměstnání a podle dosaženého věku nárok na starobní důchod nebo na poměrný starobní důchod.

§ 21

Podmínky nároku na starobní důchod

(1) Občan má nárok na starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku aspoň

- a) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech,
- b) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b), jestliže byl z tohoto zaměstnání převeden nebo uvolněn z důvodů uvedených v § 12 odst. 3 písm. d) a e),
- c) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h),
- d) 58 let, byl-li zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. i) až l), nebo
- e) 60 let.

(2) Žena má nárok na starobní důchod, jestliže byla zaměstnána nejméně 25 roků a dosáhla věku aspoň

- a) 53 let, vychovala-li pět nebo více dětí,
- b) 54 let, vychovala-li tři nebo čtyři děti,
- c) 55 let, vychovala-li dvě děti,
- d) 56 let, vychovala-li jedno dítě, nebo
- e) 57 let,
pokud pro ni není výhodnější ustanovení

§ 22

Výše starobního důchodu

(1) Základní výměra starobního důchodu činí

- a) 60 % průměrného měsíčního výdělku, byl-li občan zaměstnán
 1. nejméně 20 roků v zaměstnání I. pracovní kategorie,
 2. nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a),
 3. nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b), jestliže byl z tohoto zaměstnání převeden nebo uvolněn z

důvodů uvedených v § 12 odst. 3 písm. d) a e), nebo
4. nejméně 10 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), pokud toto zaměstnání bylo vykonáváno v uranových dolech,

b) 55 % průměrného měsíčního výdělku, byl-li občan zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání II. pracovní kategorie, nebo

c) 50 % průměrného měsíčního výdělku.

(2) K základní výměře se přičítají občanům uvedeným v odstavci 1 písm. a) a b) od 21. roku zaměstnání a ostatním občanům od 26. roku zaměstnání za každý rok zaměstnání

I. pracovní kategorie 2 %,
II. pracovní kategorie 1,5 % a
III. pracovní kategorie 1 %

průměrného měsíčního výdělku.

(3) Pro zvýšení podle odstavce 2 se hodnotí jen doba zaměstnání po dosažení věku 18 let do vzniku nároku na starobní důchod.

(4) K základní výměře se podle odstavce 2 přičítá nejvýše 25 % průměrného měsíčního výdělku, a jde-li o občana, který byl zaměstnán nejméně 10 roků v zaměstnání I. pracovní kategorie, nejvýše 30 % průměrného měsíčního výdělku. Tato omezení neplatí, jde-li o občana uvedeného v odstavci 1 písm. a) nebo o zvýšení za dobu zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a).

(5) Byl-li občan zaměstnán v zaměstnáních různých pracovních kategoriích, včítá se pro zvýšení základní výměry podle odstavce 2 do doby 20 nebo 25 roků zaměstnání vždy nejprve doba zaměstnání III. pracovní kategorie, poté doba zaměstnání II. pracovní kategorie a naposledy doba zaměstnání I. pracovní kategorie.

§ 23

Zvýšení starobního důchodu

(1) Občanu, který je zaměstnán po vzniku nároku na starobní důchod a nepobírá tento důchod nebo jeho část, invalidní důchod nebo důchod za výsluhu let, se zvyšuje starobní důchod za každých 360 kalendářních dní zaměstnání o 4 % průměrného měsíčního výdělku, z něhož se vyměří, popřípadě byl vyměřen, důchod; nebyl-li občan zaměstnán po dobu 360 kalendářních dní, zvyšuje se starobní důchod za každých dalších 90 kalendářních dní zaměstnání o 1 % průměrného měsíčního výdělku, z něhož se vyměří, popřípadě byl vyměřen, důchod.

(2) Pro zvýšení starobního důchodu podle odstavce 1 se do doby dalšího zaměstnání nezapočítávají doby pracovního volna bez náhrady mzdy (odměny, příjmu), doby neomluvené nepřítomnosti v zaměstnání a náhradní doby; ustanovení § 10 zde neplatí, pokud zaměstnání není vykonáváno.

(3) Starobní důchod se zvyšuje, jen vykonává-li občan další zaměstnání v České republice, nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva nebo prováděcí předpis.

§ 24

Nejvyšší výměra starobního důchodu

(1) Nejvyšší výměra starobního důchodu činí měsíčně

a) 3 800 Kč, byl-li občan zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech,

b) 3 250 Kč, byl-li občan zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání I. pracovní kategorie nebo jde-li o občana uvedeného v § 21 odst. 1 písm. b),

c) 2 900 Kč, byl-li občan zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání II. pracovní kategorie, nebo

d) 2 800 Kč.

(2) Zvýšení za dobu zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a) náleží i nad částky uvedené v odstavci 1 písm. c) a d), nejvýše však do částky 3 250 Kč měsíčně.

(3) Zvýšení starobního důchodu za dobu dalšího zaměstnání po vzniku nároku na tento důchod náleží i nad částky uvedené v odstavci 1 písm. b) až d).

(4) Nejvyšší výměra starobního důchodu včetně zvýšení za dobu dalšího zaměstnání po vzniku nároku na tento důchod činí 3 800 Kč měsíčně.

(5) Nejvyšší procentní výměra starobního důchodu přiznávaného ode dne, který spadá do období před 1. lednem 1994, činí

a) 90 % průměrného měsíčního výdělku neomezeného podle § 12 odst. 6 a sníženého o částku, která odpovídá dani ze mzdy, kterou by z takového výdělku platil občan starší 50 let (žena starší 45 let), který nevyživuje žádnou osobu nebo vyživuje jen

jednu osobu,

b) 90 % průměrného měsíčního výdělku neomezeného podle § 12 odst. 6 a sníženého o částku odpovídající příspěvku jednotného zemědělského družstva za člena družstva na částečnou úhradu jeho sociálního zabezpečení,⁵⁾ jde-li o výdělky členů jednotných zemědělských družstev, nebo

c) 90 % průměrného měsíčního výdělku zjištěného ze součtu zdaněných i nezdanitelných výdělků [ustanovení písmen a) a b)] a neomezeného podle § 12 odst. 6.

(6) Nejvyšší procentní výměra starobního důchodu přiznávaného ode dne po 31. prosinci 1993 činí 90 % průměrného měsíčního výdělku neomezeného podle § 12 odst. 6 a sníženého o částku, která odpovídá výši pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pojistného na všeobecné zdravotní pojištění a dani z příjmů, které by platil pracovník v pracovním poměru z tohoto výdělku. Při stanovení výše daně z příjmu se pro tyto účely nepřihlíží k vyživovaným osobám ani invaliditě (částečné invaliditě) občana.

§ 25

Nejnižší výměra starobního důchodu

Starobní důchod činí nejméně 550 Kč měsíčně.

§ 26

Podmínky nároku na poměrný starobní důchod

(1) Občan má nárok na poměrný starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 10 roků a dosáhl věku aspoň 65 let.

(2) Žena má nárok na poměrný starobní důchod též, jestliže byla zaměstnána nejméně 20 roků a dosáhla věku aspoň 60 let.

§ 27

Výše poměrného starobního důchodu

(1) Poměrný starobní důchod činí za každý rok zaměstnání 2 % průměrného měsíčního výdělku.

(2) Občanu, který je zaměstnán po vzniku nároku na poměrný starobní důchod a nepobírá tento důchod nebo jeho část, invalidní důchod nebo důchod za výsluhu let, se zvyšuje poměrný starobní důchod za každý další rok zaměstnání do dovršení 25 roků zaměstnání o 2 % průměrného měsíčního výdělku.

(3) Po dovršení 25 roků zaměstnání se zvyšuje poměrný starobní důchod podle § 23.

§ 28

Nejvyšší a nejnižší výměra poměrného starobního důchodu

Pro nejvyšší a nejnižší výměru poměrného starobního důchodu platí § 24 a 25.

Díl třetí

Invalidní důchod

§ 29

Podmínky nároku na invalidní důchod

(1) Občan má nárok na invalidní důchod, jestliže se stal

a) invalidním, byl zaměstnán po dobu potřebnou pro nárok na tento důchod a v době vzniku invalidity nesplnil podmínky nároku na starobní důchod, nebo

b) invalidním následkem pracovního úrazu.

(2) Občan je invalidní, jestliže pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav

a) je neschopen vykonávat jakékoliv soustavné zaměstnání,

b) výkon takového zaměstnání by vážně zhoršil jeho zdravotní stav,

c) je sice schopen vykonávat soustavné zaměstnání, avšak jen zcela nepřiměřené jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání, nebo

d) je schopen vykonávat soustavné zaměstnání jen za zcela mimořádných podmínek (občané nevidomí, občané s velmi těžkými ortopedickými vadami apod.).

(3) Doba zaměstnání potřebná pro nárok na invalidní důchod činí u občanů ve věku	
do 20 let	méně než 1 rok,
nad 20 let do 22 let	1 rok,
nad 22 let do 24 let	2 roky,
nad 24 let do 26 let	3 roky,
nad 26 let do 28 let	4 roky,
nad 28 let	5 roků.

(4) Doba zaměstnání potřebná pro nárok na invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o občana ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity.

(5) Získal-li občan mladší 30 let potřebnou dobu zaměstnání v některém z věkových pásem uvedených v odstavci 3 a byl dále zaměstnán, považuje se za získanou potřebná doba zaměstnání v nejbližší vyšším věkovém pásmu.

§ 30

Výše invalidního důchodu

(1) Pro výši invalidního důchodu se k získané době zaměstnání přičítá doba od vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení věku 60 let u mužů a věku 57 let u žen.

(2) Jestliže byl občan zaměstnán přede dnem vzniku nároku na invalidní důchod nejméně 25 roků nebo po dobu, jež s přičtenou dobou dosahuje nejméně 25 roků, činí základní výměra invalidního důchodu

a) 60 % průměrného měsíčního výdělku, jde-li o občana uvedeného v § 22 odst. 1 písm. a) nebo stal-li se občan invalidním následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání I. pracovní kategorie nebo v přímé souvislosti s ním, s výjimkou úrazu utrpěného za okolností uvedených v § 19 odst. 2,

b) 55 % průměrného měsíčního výdělku, byl-li občan zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání II. pracovní kategorie, anebo stal-li se invalidním následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání II. pracovní kategorie nebo v přímé souvislosti s ním, s výjimkou úrazu utrpěného za okolností uvedených v § 19 odst. 2, nebo

c) 50 % průměrného měsíčního výdělku.

(3) K základní výměře se přičítají občanům uvedeným v odstavci 2 písm. a) a b) od 21. roku zaměstnání a ostatním občanům od 26. roku zaměstnání za každý rok zaměstnání

I. pracovní kategorie	2 %,
II. pracovní kategorie	1,5 %,
III. pracovní kategorie	1 % a
přičtené doby	1 %

průměrného měsíčního výdělku.

(4) Pro zvýšení podle odstavce 3 se hodnotí jen doba zaměstnání po dosažení věku 18 let.

(5) K základní výměře se podle odstavce 3 přičítá nejvýše 25 % průměrného měsíčního výdělku, a jde-li o občana, který byl zaměstnán nejméně 10 roků v zaměstnání I. pracovní kategorie, nejvýše 30 % průměrného měsíčního výdělku. Tato omezení neplatí, jde-li o občana uvedeného v odstavci 2 písm. a) nebo o zvýšení za dobu zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a) anebo stal-li se občan invalidním následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání I. pracovní kategorie nebo v přímé souvislosti s ním, s výjimkou úrazu utrpěného za okolností uvedených v § 19 odst. 2. Ustanovení § 22 odst. 5 platí obdobně.

(6) Nečiní-li doba zaměstnání s přičtenou dobou 25 roků, činí invalidní důchod 2 % průměrného měsíčního výdělku za každý rok zaměstnání a přičtené doby.

§ 31

Nejvyšší výměra invalidního důchodu

(1) Nejvyšší výměra invalidního důchodu činí měsíčně

a) 3 800 Kč, byl-li občan zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech anebo stal-li se invalidním následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v uvedeném zaměstnání nebo v přímé souvislosti s ním, s výjimkou úrazu utrpěného za okolností uvedených v § 19 odst. 2,

b) 3 250 Kč, byl-li občan zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání I. pracovní kategorie nebo jde-li o občana uvedeného v § 21 odst. 1 písm. b) anebo stal-li se invalidním následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání I. pracovní kategorie nebo v přímé souvislosti s ním, s výjimkou úrazu utrpěného za okolností uvedených v § 19 odst. 2,

c) 2 900 Kč, byl-li občan zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání II. pracovní kategorie anebo stal-li se invalidním následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání II. pracovní kategorie nebo v přímé souvislosti s ním, s výjimkou úrazu utrpěného za okolností uvedených v § 19 odst. 2, nebo

d) 2 800 Kč.

(2) Zvýšení za dobu zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a) náleží i nad částky uvedené v odstavci 1 písm. c) a d), nejvýše však do částky 3 250 Kč měsíčně.

(3) Ustanovení § 24 odst. 5 a 6 o nejvyšší procentní výměře důchodu platí obdobně; zahrnuje-li však rozhodné období kalendářní rok 1993, postupuje se vždy podle § 24 odst. 6.

§ 32

Nejnižší výměra invalidního důchodu

Invalidní důchod činí nejméně 550 Kč měsíčně.

§ 33

Invalidní důchod v mimořádných případech

(1) Občan má nárok na invalidní důchod také tehdy, jestliže se stal invalidním a získal dobu zaměstnání potřebnou pro nárok na invalidní důchod v kterémkoliv období 10 roků dokončeném po vzniku invalidity; u občana mladšího 24 let činí potřebná doba dva roky.

(2) Občan má nárok na invalidní důchod také tehdy, jestliže se stal invalidním před dovršením věku, v němž končí povinná školní docházka, nemohl být proto zaměstnán vůbec nebo po dobu potřebnou pro nárok na tento důchod a dosáhl věku 18 let.

§ 34

Invalidní důchod v souvislosti s plněním úkolů v ozbrojených silách

(1) Nárok na invalidní důchod má též

a) občan, který se stal invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých v době, kdy konal službu v ozbrojených silách, s výjimkou služby vojáka z povolání,

b) občan povoláný k osobním úkonům podle předpisů o obraně České republiky a účastník civilní obrany, přípravy k obraně České republiky⁶⁾ nebo branné výchovy,⁷⁾ jestliže se stal invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých v době plnění svých úkolů, nebo

c) občan, jenž nekoná službu v ozbrojených silách a stal se invalidním následkem úrazu, který byl bez jeho zavinění způsoben bojovým prostředkem.

(2) Podmínka doby zaměstnání potřebné pro nárok na invalidní důchod se pro nárok podle odstavce 1 považuje vždy za splněnou.

(3) Pro výši invalidního důchodu podle odstavců 1 a 2 platí § 30 a 31.

(4) Občanu uvedenému v odstavci 1 písm. c) náleží invalidní důchod od dovršení věku 18 let.

Nové vyměření invalidního důchodu

§ 35

(1) Je-li poživatel invalidního důchodu zaměstnán po vzniku nároku na tento důchod aspoň pět roků, vyměří se mu na jeho žádost invalidní důchod znovu. Do doby pěti roků zaměstnání se nezapočítávají náhradní doby a nepřihlíží se k výdělkům dosaženým v letech, z nichž byl zjištěn průměrný měsíční výdělek, z něhož byl vyměřen invalidní důchod. Nové vyměření důchodu se posuzuje jako vznik nároku ke dni, od něhož se přiznává důchod; přitom se však důchod přizná nejdříve ode dne podání žádosti. Invalidní důchod lze nově vyměřit jen jednou; nelze jej však nově vyměřit, byly-li splněny podmínky nároku na starobní důchod nebo byl-li již invalidní důchod nově vyměřen podle předpisů platných po 31. prosinci 1975.

(2) Podmínka trvání zaměstnání po dobu pěti roků se považuje za splněnou, jestliže poživatel invalidního důchodu utrpěl pracovní úraz, který mu trvale znemožnil výkon dosavadního zaměstnání.

§ 36

(1) Utrpí-li poživatel invalidního důchodu pracovní úraz, který by rovněž založil invaliditu, nebo projeví-li se u něho dodatečně souvislost jeho dříve vzniklé invalidity s pracovním úrazem, považuje se vznik invalidity pro pracovní úraz za nový vznik nároku na důchod; invalidní důchod se nově vyměří na základě žádosti poživatele důchodu.

(2) Zanikla-li souvislost invalidity s pracovním úrazem, vzniká od tohoto dne nárok na nový invalidní důchod, jestliže občan i po zániku invalidity v souvislosti s pracovním úrazem je nadále invalidní z jiných příčin; podmínka potřebné doby zaměstnání se považuje v tomto případě vždy za splněnou.

Díl čtvrtý

Částečný invalidní důchod

§ 37

Podmínky a výše nároku na částečný invalidní důchod

(1) Občan má nárok na částečný invalidní důchod, jestliže se stal

- a) částečně invalidním a byl zaměstnán po dobu potřebnou pro nárok na tento důchod, nebo
- b) částečně invalidním následkem pracovního úrazu.

(2) Občan je částečně invalidní, jestliže pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je schopen vykonávat zaměstnání jen za zvlášť ulehčených pracovních podmínek nebo jiné než dosavadní zaměstnání s podstatně menšími požadavky na fyzické nebo psychické schopnosti, a v důsledku toho jeho výdělek podstatně poklesl.

(3) Občan je částečně invalidní také tehdy, jestliže mu dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně ztěžuje obecné životní podmínky, i když jeho výdělek podstatně nepoklesl; zdravotní postižení značně ztěžující obecné životní podmínky vymezí prováděcí předpis.

(4) Pro dobu zaměstnání potřebnou pro nárok na částečný invalidní důchod platí obdobně § 29 odst. 3 až 5.

(5) Částečný invalidní důchod činí polovinu invalidního důchodu.

§ 38

Částečný invalidní důchod v mimořádných případech a v souvislosti s plněním úkolů v ozbrojených silách

Občan má nárok na částečný invalidní důchod též, stal-li se částečně invalidním za podmínek stanovených v § 33 odst. 1 a v § 34 odst. 1 a 2; pro výši částečného invalidního důchodu v těchto případech platí § 34 odst. 3 a 4 a § 37 odst. 5.

§ 39

Nové vyměření částečného invalidního důchodu

Pro nové vyměření částečného invalidního důchodu z důvodu pracovního úrazu nebo souvislosti částečné invalidity s pracovním úrazem platí § 36 obdobně.

Díl pátý

Důchod za výsluhu let

Podmínky nároku na důchod za výsluhu let

§ 40

(1) Občan má nárok na důchod za výsluhu let, jestliže byl zaměstnán po dobu potřebnou pro nárok na tento důchod jako

a) velitel letadla, pilot, navigátor, palubní technik-inženýr, palubní mechanik, radiotelegrafista, radiotelefonista, palubní průvodčí, a byl-li zaměstnán ve Svazu pro spolupráci s armádou, též výsadkář-instruktor (dále jen "výkonný letec"),

b) řídící letového provozu v organizacích v oboru působnosti ministerstev dopravy a obrany, vykonávající zaměstnání, které bylo před 1. lednem 1993 zařazeno pro účely důchodového zabezpečení do II. pracovní kategorie (dále jen "řídící letového provozu"), nebo

c) umělec v pracovním poměru uvedený v odstavci 2,

a skončil uvedené zaměstnání.

(2) Umělcem je pro účely poskytování důchodu za výsluhu let

a) sólista opery státního divadla, sólista hudebního divadla, dirigent a člen orchestru státní operní scény, dirigent a člen státního symfonického orchestru a profesionálního komorního souboru, profesionální koncertní umělec-sólista, taneční umělec (sólista baletu, choreograf, člen baletního sboru) státního divadla,

b) dirigent, člen symfonického orchestru, vokální sólista a taneční umělec (sólista baletu, choreograf, člen baletního sboru) Armádního uměleckého souboru Víta Nejedlého nebo Vojenského uměleckého souboru kapitána Jána Nálepky,

c) sólista pantomimy,

d) artista vykonávající zaměstnání, které bylo před 1. lednem 1993 zařazeno pro účely důchodového zabezpečení do II. pracovní kategorie,

e) dirigent a člen orchestru jiné než státní operní scény a jiného než státního symfonického orchestru, určený Ministerstvem

kultury podle umělecké úrovně umělce a uměleckého tělesa, jehož byl členem,

f) taneční umělec (sólista baletu, choreograf, člen baletního sboru) a vokální sólista reprezentačního uměleckého státního souboru určeného Ministerstvem kultury.

§ 41

(1) Doba zaměstnání potřebná pro nárok na důchod za výsluhu let činí

- a) 20 roků zaměstnání sólisty baletu, choreografa nebo artisty,
- b) 22 roků zaměstnání člena baletního sboru,
- c) 25 roků zaměstnání sólisty opery, hudebního divadla nebo pantomimy,
- d) 25 roků zaměstnání výkonného letce,
- e) 25 roků zaměstnání řídicího letového provozu,
- f) 30 roků zaměstnání dirigenta, člena orchestru, vokálního sólisty, člena profesionálního komorního souboru nebo koncertního umělce-sólisty.

(2) Doba zaměstnání výkonného letce se započítává do doby zaměstnání potřebné pro nárok na důchod za výsluhu let podle počtu nalétaných hodin v tomto zaměstnání stanoveného prováděcím předpisem jedenapůlnásobně nebo dvojnásobně.

(3) Při přestupu umělce do jiného oboru umělecké činnosti s delší dobou zaměstnání potřebnou pro nárok na důchod za výsluhu let se do této delší doby započítává i doba zaměstnání v dosavadním oboru.

§ 42

Výše důchodu za výsluhu let

(1) Důchod za výsluhu let činí 50 % průměrného měsíčního výdělku.

(2) Důchod za výsluhu let výkonného letce a řídicího letového provozu se zvyšuje od 26. roku zaměstnání o 3 % průměrného měsíčního výdělku za každý další rok jejich zaměstnání až do výše 75 % průměrného měsíčního výdělku, jde-li o výkonného letce, nebo až do výše 70 %, jde-li o řídicího letového provozu.

(3) Výkonnému letci, který po vzniku nároku na důchod za výsluhu let o přiznání tohoto důchodu nepožádal a je dále zaměstnán jako řídicí letového provozu, se doba tohoto zaměstnání započítává pro zvýšení nároku na důchod za výsluhu let výkonného letce, avšak jen do výše 70 % průměrného měsíčního výdělku.

§ 43

Průměrný měsíční výdělek

Při zjišťování průměrného měsíčního výdělku pro výši důchodu za výsluhu let se započítávají pouze hrubé výdělky dosažené v zaměstnání zakládajícím nárok na tento důchod; doba jiného zaměstnání se nezahrnuje do rozhodného období, z něhož se zjišťuje průměrný měsíční výdělek.

§ 44

Souběh důchodu za výsluhu let s příjmem

(1) Je-li poživatel důchodu za výsluhu let výdělečně činný, krátí se důchod za výsluhu let o částku, o kterou úhrn důchodu za výsluhu let a průměru příjmů převyšuje průměrný měsíční výdělek neomezený podle § 12 odst. 6.

(2) Určení příjmu z výdělečné činnosti a způsob krácení důchodu za výsluhu let s tímto příjmem stanoví prováděcí předpis.

Díl šestý

Vdovský důchod

Podmínky nároku na vdovský důchod

§ 45

Vdova má nárok na vdovský důchod po manželovi, který

a) splnil ke dni smrti podmínky pro nárok na starobní důchod nebo splnil ke dni smrti podmínku doby zaměstnání potřebné pro nárok na invalidní důchod nebo důchod za výsluhu let anebo zemřel následkem pracovního úrazu, popřípadě úrazu nebo onemocnění uvedeného v § 34, nebo

b) byl poživatелеm důchodu starobního, invalidního, částečného invalidního nebo za výsluhu let.

§ 46

(1) Vdova má nárok na vdovský důchod po dobu jednoho roku od smrti manžela.

(2) Po uplynutí doby uvedené v odstavci 1 má vdova nárok na vdovský důchod, jestliže

a) je invalidní,

b) pečuje aspoň o jedno nezaopatřené dítě,

c) vychovala aspoň tři děti,

d) dosáhla věku 45 let a vychovala dvě děti,

e) dosáhla věku 50 let, nebo

f) dosáhla věku aspoň 40 let ke dni smrti manžela, který zemřel následkem pracovního úrazu utrpěného před 1. lednem 1993 při plnění pracovních úkolů v zaměstnání zařazeném do I. pracovní kategorie za okolností uvedených v § 19 odst. 1 nebo který zemřel při výkonu služby v ozbrojených silách.

(3) Dítětem podle odstavce 2 písm. b) až d) se rozumí dítě, které má nebo by mělo po zemřelém manželu nárok na sirotčí důchod, a dítě, které bylo v rodině zemřelého vychovááno, jde-li o vlastní (osvojené) dítě vdovy nebo bylo-li dítě aspoň jedním z nich převzato do dne smrti manžela do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu.

(4) Nárok na vdovský důchod vznikne znovu, jestliže

a) se splní některá z podmínek uvedených v odstavci 2 písm. a), c) až e) do dvou roků po zániku dřívějšího nároku na vdovský důchod nebo do pěti roků, jde-li o nárok na vdovský důchod po manželovi, který zemřel za okolností uvedených v odstavci 2 písm. f), nebo

b) vdova znovu začne pečovat aspoň o jedno nezaopatřené dítě.

(5) Vdova, která nežila s manželem delší dobu před jeho smrtí ve společné domácnosti a jejíž manželství přestalo plnit svou společenskou funkci, má nárok na vdovský důchod, jen pokud měla v době smrti manžela vůči němu nárok na výživné.

(6) Na vdovský důchod má nárok též rozvedená žena, jestliže byla v době smrti bývalého manžela odkázána na příspěvek na výživu, který jí byl povinen bývalý manžel poskytovat.

(7) Nárok na vdovský důchod zaniká provdáním.

§ 47

Výše vdovského důchodu

(1) Vdovský důchod činí 60 % důchodu starobního, invalidního nebo za výsluhu let, na který měl nebo by měl nárok manžel v době smrti; při splnění podmínek pro nárok na dva důchody se vdovský důchod vypočítává z vyššího důchodu.

(2) Vdovský důchod po poživateli částečného invalidního důchodu, který nebyl zaměstnán, se vyměřuje z invalidního důchodu, na který by měl poživatel částečného invalidního důchodu nárok v době smrti.

(3) Vdovský důchod po poživateli invalidního důchodu se na žádost vyměří z invalidního důchodu, na který měl poživatel tohoto důchodu nárok při novém vyměření; za den vzniku nároku na nové vyměření invalidního důchodu se v tomto případě považuje den smrti důchodce.

(4) Vdovský důchod činí nejméně 450 Kč měsíčně; nesmí však přesáhnout výši důchodu zemřelého, z něhož byl vdovský důchod vyměřen.

(5) Vdovský důchod vdovy, která nežila s manželem v době jeho smrti ve společné domácnosti, a rozvedené ženy nesmí být vyšší než výživné, popřípadě příspěvek na výživu; ustanovení odstavce 4 o nejnižší výměře vdovského důchodu zde neplatí.

(6) Mají-li nárok na vdovský důchod vdova i rozvedená žena, nesmí úhrn jejich vdovských důchodů převyšovat důchod zemřelého; pokud by úhrn byl vyšší, snižují se tyto důchody poměrně.

§ 48

Souběh vdovského důchodu s příjmem

(1) Je-li vdova výdělečně činná, krátí se vdovský důchod o polovinu částky, o kterou úhrn vdovského důchodu a průměru příjmů dosažených za období nepřesahující 12 kalendářních měsíců převyšuje částku 1 500 Kč měsíčně; po uplynutí tohoto období se výše kráceného důchodu podle skutečně dosažených výdělků zpětně neupravuje.

(2) Určení příjmu a způsob krácení vdovského důchodu při souběhu s tímto příjmem stanoví prováděcí předpis.

(3) Vdovský důchod se nekrátí výdělečně činné vdově

- a) po dobu jednoho roku od smrti manžela,
- b) která pečuje aspoň o jedno nezaopatřené dítě,
- c) které je současně vyplácen starobní důchod, nebo
- d) která dosáhla věku 65 let.

Díl sedmý

Vdovecký důchod

§ 48a

(1) Vdovec má nárok na vdovecký důchod po manželce, jestliže pečuje aspoň o jedno nezaopatřené dítě uvedené v § 46 odst. 3.

(2) Vdovecký důchod činí 1100,-Kč měsíčně.

(3) Nárok na vdovecký důchod zaniká, uzavře-li ovdovělý muž znovu manželství.

Díl osmý

Siroťčí důchod

§ 49

Podmínky nároku na sirotčí důchod

(1) Na sirotčí důchod má nárok nezaopatřené dítě, zemřel-li rodič (osvojitel) dítěte nebo občan, který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů, pokud dítě bylo v době jeho smrti na něj převážně odkázáno výživou, kterou ze závažných příčin nemohli zajistit jeho rodiče.

(2) Za nezaopatřené dítě se pro účely tohoto zákona považuje dítě do skončení povinné školní docházky a poté, nejdéle však do 26. roku věku, jestliže

- a) se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem,
- b) se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo být zaměstnáno pro nemoc,
- c) pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je neschopno se soustavně připravovat na budoucí povolání anebo je schopno se na ně připravovat jen za mimořádných podmínek, nebo
- d) pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je neschopno vykonávat soustavné zaměstnání nebo výkon takového zaměstnání by vážně zhoršil jeho zdravotní stav.

(3) Po skončení povinné školní docházky se považuje za nezaopatřené také dítě, které je vedeno v evidenci uchazečů o zaměstnání a nemá nárok na hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání, nejdéle však do dosažení 18 let věku.

(4) Nárok na sirotčí důchod nevznikne dítěti v pěstounské péči po pěstounovi nebo jeho manželovi. Nárok na sirotčí důchod zaniká osvojením dítěte; nárok se obnovuje zrušením osvojení.

§ 50

Výše sirotčího důchodu

(1) Sirotčí důchod jednostranně osiřelého dítěte činí 30 % a oboustranně osiřelého dítěte 50 % důchodu starobního, invalidního nebo za výsluhu let, na který měl nebo by měl zemřelý nárok v době smrti. Ustanovení § 47 odst. 1 část věty za středníkem a odst. 2 a 3 platí zde obdobně.

(2) Sirotčí důchod jednostranně osiřelého dítěte činí nejméně 400 Kč měsíčně a sirotčí důchod oboustranně osiřelého dítěte nejméně 600 Kč měsíčně.

Díl devátý

Důchod manželky

§ 51

(1) Na důchod manželky má nárok manželka občana, který byl zaměstnán po dobu potřebnou pro nárok na důchod starobní, invalidní nebo za výsluhu let, nebo poživatele důchodu starobního, invalidního, částečného invalidního nebo za výsluhu let, jestliže není výdělečně činná, nemá nárok na jiný důchod a

a) dosáhla věku 65 let, nebo

b) je invalidní.

Důchod manželky náleží jen po dobu, po kterou trvá manželství.

(2) Důchod manželky činí 200 Kč měsíčně.

Díl desátý

Sociální důchod

§ 52

(1) Sociální důchod může být přiznán občanu, jehož životní potřeby nejsou zabezpečeny, jestliže

a) dosáhl věku 65 let, nebo

b) je invalidní.

(2) Sociální důchod může být přiznán až do výše 2720 Kč měsíčně, je-li jediným zdrojem příjmu důchodce; má-li důchodce též jiný důchod nebo příjem, může být sociální důchod přiznán do takové výše, aby úhrn sociálního důchodu a jiného důchodu nebo příjmu činil 2720 Kč měsíčně. Je-li na důchod odkázán též rodinný příslušník důchodce uvedený v § 54 odst. 8, může být tento důchod přiznán až do výše 4880 Kč měsíčně; má-li důchodce nebo takový rodinný příslušník též jiný důchod nebo příjem, může být sociální důchod přiznán do takové výše, aby úhrn sociálního důchodu a jiného důchodu nebo příjmu činil 4880 Kč měsíčně. Splňují-li podmínky pro přiznání sociálního důchodu oba manželé (druh a družka), lze přiznat sociální důchod jen manželu (druhu), a to až do výše rozdílu mezi částkou 4880 Kč měsíčně a úhrnem důchodů a jiných příjmů obou manželů (druha a družky).

nadpis vypuštěn

§ 53

zrušen

Díl jedenáctý

Společná ustanovení pro důchody

§ 54

Úprava důchodů, které jsou jediným zdrojem příjmu

(1) Je-li starobní, invalidní, vdovský, vdovecký nebo sirotčí důchod oboustranně osiřelého dítěte jediným zdrojem příjmu důchodce a nedosahuje částky 2720 Kč měsíčně, zvyšuje se na tuto částku; má-li důchodce též jiný důchod nebo příjem a úhrn důchodů a jiného příjmu nedosahuje částky 2720 Kč měsíčně, zvyšuje se důchod tak, aby tento úhrn činil 2720 Kč měsíčně.

(2) Je-li na starobní nebo invalidní důchod, který nedosahuje částky 4880 Kč měsíčně, odkázán též rodinný příslušník důchodce, zvyšuje se na tuto částku; má-li důchodce nebo takový rodinný příslušník též jiný důchod nebo příjem a úhrn důchodů a jiných příjmů nedosahuje částky 4880 Kč měsíčně, zvyšuje se důchod tak, aby tento úhrn činil 4880 Kč měsíčně. Splňují-li podmínky pro zvýšení důchodu oba manželé, zvýší se jen důchod náležející manželovi, a to o rozdíl mezi částkou 4880 Kč a úhrnem důchodů a jiných příjmů manželů.

(3) Starobní a invalidní důchod podle odstavců 1 a 2 se zvyšuje i nad nejvyšší procentní výměry těchto důchodů.

(4) Důchod se zvyšuje podle odstavců 1 až 3 jen tehdy, nemůže-li si důchodce, který není poživatelem starobního nebo invalidního důchodu, pro stáří, zdravotní stav nebo jiné vážné důvody zvýšit životní úroveň vlastní prací; to platí obdobně i pro rodinného příslušníka důchodce.

(5) Při zvýšení důchodu z důvodu jediného zdroje příjmu se nepřihlíží k příjmu z výdělečné činnosti důchodce staršího 70 let a jeho rodinného příslušníka staršího 70 let nebo z pracovní činnosti nepřesahující 60 pracovních dnů v kalendářním roce.

(6) Zvýšení důchodu z důvodu jediného zdroje příjmu se nezapočítává do výše důchodu rozhodné pro výpočet jiných důchodů.

(7) Za rodinné příslušníky důchodce se považují, pokud žijí s důchodcem ve společné domácnosti a jsou na něj odkázáni výživou,

a) manželka (manžel),

b) děti, vnuci a sourozenci za podmínek uvedených v § 49 odst. 2 a 3,

c) rodiče, prarodiče, tchán a tchyně, zeť a snacha,

d) sestra nebo dcera ovdovělého, rozvedeného nebo svobodného důchodce, která pečuje o jeho nezaopatřené dítě ve věku do skončení povinné školní docházky,

e) družka (druh), pokud žije s důchodcem aspoň tři měsíce a nemá důchod ani jiný příjem.

(8) Podmínka společné domácnosti podle předchozího odstavce se považuje za splněnou, pokud důchodce a jeho rodinný příslušník žijí v témže ústavním zařízení.

(9) Prováděcí předpis stanoví, co se rozumí příjmem důchodce a jeho rodinného příslušníka.

Souběh nároků na důchody a jejich výplatu

§ 55

Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu více důchodů téhož druhu nebo jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu důchodu starobního, invalidního, částečného invalidního a za výsluhu let, vyplácí se jen jeden důchod, a to vyšší (nejvyšší). Při současném splnění podmínek pro nárok na výplatu důchodu starobního, invalidního, částečného invalidního a za výsluhu let, avšak stejné výše, vyplácí se důchod, který si oprávněný zvolil. Dnem úpravy výplaty důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí.

§ 56

(1) Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu důchodu starobního, invalidního, částečného invalidního nebo za výsluhu let a na výplatu důchodu vdovského nebo sirotčího nebo jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu důchodu vdovského a sirotčího, vyplácí se vyšší (nejvyšší) důchod v plné výši a ostatní důchody se vyplácejí ve výši jedné poloviny. Jsou-li však současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního důchodu zvýšeného za dobu dalšího zaměstnání po vzniku nároku na tento důchod a na výplatu vyššího vdovského důchodu, odečte se z výše starobního důchodu nejdříve uvedené zvýšení a ze zbylé části důchodu se vyplácí jedna polovina; toto zvýšení se přičítá k úhrnu takto stanovené části starobního důchodu a vdovského důchodu. Při stejné výši důchodů se vyplácí ve výši jedné poloviny vdovský nebo sirotčí důchod; při stejné výši vdovského a sirotčího důchodu se vyplácí ve výši jedné poloviny důchod, který si oprávněný zvolil.

(2) Nejvyšší výměry úhrnu vyplácených důchodů činí měsíčně

- a) 4 700 Kč, jde-li o občana uvedeného v § 31 odst. 1 písm. a),
- b) 4 150 Kč, jde-li o občana uvedeného v § 31 odst. 1 písm. b),
- c) 3 800 Kč, jde-li o občana uvedeného v § 31 odst. 1 písm. c), nebo
- d) 3 700 Kč.

(3) Přesahuje-li úhrn důchodů přípustnou nejvyšší výměru uvedenou v odstavci 2, sníží se důchod vdovský nebo sirotčí tak, aby úhrn důchodů tyto výměry nepřesáhl, nebo se uvedené důchody nevyplácejí.

(4) Při úpravě úhrnu vyplácených důchodů podle odstavců 2 a 3 se nepřihlíží k částce zvýšení starobního důchodu za dobu dalšího zaměstnání po vzniku nároku na tento důchod; toto zvýšení náleží i nad nejvyšší výměry uvedené v odstavci 2 písm. b) až d), nejvýše však v takové částce, aby úhrn vyplácených důchodů nepřesáhl 4 700 Kč měsíčně.

(5) Nejvyšší výměry uvedené v odstavci 2 písm. c) a d) se zvyšují o částku, o niž se starobní, invalidní nebo částečný invalidní důchod zvyšuje za dobu zaměstnání získanou před 1. lednem 1993 v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, nejvýše však do částky 4 150 Kč měsíčně.

(6) Pro nárok na výplatu vdoveckého důchodu platí obdobně ustanovení předchozích odstavců o nároku na výplatu vdovského důchodu.

§ 57

Souběh vdovského důchodu s jiným důchodem a příjmem

(1) Jestliže pracující poživatelce vdovského důchodu náleží důchod starobní, invalidní, částečný invalidní nebo za výsluhu let, provede se nejdříve úprava podle § 56 a vdovský důchod nebo jeho část se krátí pro souběh s příjmem podle § 48.

(2) Při souběhu vyššího vdovského důchodu s nižším důchodem starobním, invalidním, částečným invalidním nebo za výsluhu let a s výdělkem nesmí být úhrn vyplácených důchodů po krácení nižší, než kolik by činil samotný důchod starobní, invalidní, částečný invalidní nebo důchod za výsluhu let, popřípadě krácený podle § 44.

§ 58

Souběh českých důchodů a důchodů vyplácených z ciziny

(1) Vyplácí-li se poživateli důchodu současně z ciziny důchod stejného druhu z jakéhokoliv sociálního zabezpečení (pojištění, zaopatření), vyplácí se důchod z českého důchodového zabezpečení snížený o částku odpovídající zhodnocení doby zaměstnání v cizině, nejde-li o doby uvedené v § 11 písm. b) nebo skutečnosti (např. pracovní úraz, válečné poškození) odškodněné též v cizině. Částka, o kterou se důchod snižuje, nesmí přesahovat výši důchodu vypláceného z ciziny; jde-li o snížení důchodu v důsledku zhodnocení doby zaměstnání v cizině, určuje se částka snížení podle poměru doby zaměstnání v

České republiky do vzniku nároku na důchod a v cizině.

(2) Vyplácí-li se poživateli důchodu současně z ciziny důchod jiného druhu z jakéhokoliv sociálního zabezpečení (pojištění, zaopatření), vyplácí se důchod z českého důchodového zabezpečení snížený o polovinu nižšího důchodu.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 platí jen tehdy, nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva.

§ 58a

Příplatek k důchodu podle § 25 odst. 7 a 8 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., se slučuje s důchodem, ke kterému náleží, a tvoří s ním nadále jeden celek; k výši tohoto příplatku se však nepřihlíží při úpravě důchodu podle § 54, § 64 odst. 2 a 3 a § 68 odst. 1. Zánikem nároku na důchod, s nímž byl příplatek k důchodu sloučen, však není dotčen nárok na tento příplatek podle zákona o soudní rehabilitaci.

Díl dvanáctý

Odchylná ustanovení pro účastníky odboje

§ 59

Skupiny účastníků odboje

(1) Účastníky odboje jsou občané, kteří podle potvrzení příslušného vojenského orgánu splňují podmínky stanovené zákonem č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "účastníci odboje"). Pro účastníky odboje a pozůstalé po nich platí ostatní ustanovení tohoto zákona s odchylkami stanovenými v tomto dílu.

(2) Účastníci odboje se pro účely důchodového zabezpečení zařazují do čtyř skupin:

a) do I. skupiny se zařazují účastníci odboje,

1. jejichž odbojová činnost trvala aspoň čtyři roky, jestliže v této době aspoň šest měsíců

- konali polní službu v ozbrojených útvech, nebo

- byli vězněni z důvodů fašistické perzekuce,

2. kteří aspoň dva roky konali polní službu v ozbrojených útvech,

3. kteří byli výkonnými letci anebo parašutisty shozenými nebo vysazenými v týlu nepříteli,

4. kteří zemřeli v boji nebo v době věznění z důvodů fašistické perzekuce nebo se za uvedených okolností stali invalidními nebo částečně invalidními, pokud tato invalidita trvá ke dni vzniku nároku na důchod, nebo

5. jejichž odbojová činnost trvala nepřetržitě od roku 1939 do osvobození;

b) do II. skupiny se zařazují účastníci odboje,

1. jejichž odbojová činnost trvala aspoň dva roky, jestliže v této době aspoň tři měsíce

- konali polní službu v ozbrojených útvech, nebo

- byli vězněni z důvodů fašistické perzekuce,

2. kteří aspoň šest měsíců konali polní službu v ozbrojených útvech, nebo

3. jejichž odbojová činnost trvala aspoň čtyři roky,

pokud nespĺňují podmínky pro zařazení do I. skupiny;

c) do III. skupiny se zařazují účastníci odboje,

1. kteří byli příslušníky ozbrojených útvarů⁹⁾ nebo byli vězněni z důvodů fašistické perzekuce, nebo

2. jejichž odbojová činnost trvala aspoň rok,

pokud nespĺňují podmínky pro zařazení do I. nebo II. skupiny;

d) do IV. skupiny se zařazují účastníci odboje,

1. jejichž odbojová činnost trvala po dobu kratší než jeden rok, nebo

2. kteří byli účastníky povstání v květnu 1945,¹⁰⁾

pokud nespĺňují podmínky pro zařazení do I., II. nebo III. skupiny.

(3) Nároky účastníků odboje z I. světové války a pozůstalých po nich upravuje prováděcí předpis.

§ 60

Průměrný měsíční výdělek

Jestliže účastník odboje změnil pro zdravotní postižení, které utrpěl v souvislosti s odbojovou činností, své dosavadní zaměstnání, zjišťuje se jeho průměrný měsíční výdělek pro výpočet důchodu, pokud je to pro něj výhodnější, z hrubých výdělků stejně kvalifikovaných zdravých pracovníků z povolání, jež účastník odboje dříve vykonával.

§ 61

Věk potřebný pro nárok na starobní důchod

(1) Věk potřebný pro nárok na starobní důchod účastníka odboje I. a II. skupiny se určí tak, že se od věku 60 let u muže a věku 55 let u ženy odečte jeden rok za každý započatý rok odbojové činnosti; potřebný věk však činí nejméně 55 let u muže a 50 let u ženy, jde-li o účastníka odboje I. skupiny, a nejméně 57 let u muže a 52 let u ženy, jde-li o účastníka odboje II. skupiny.

(2) Věk potřebný pro nárok na starobní důchod účastníka odboje III. skupiny, který byl aspoň šest měsíců vězněn z důvodů fašistické perzekuce, činí 59 let u muže a 54 let u ženy.

(3) Věk potřebný pro nárok na starobní důchod účastnice odboje činí 55 let, pokud ustanovení odstavců 1 a 2 nejsou pro ni výhodnější.

(4) Jsou-li jiná ustanovení tohoto zákona o věku potřebném pro nárok na starobní důchod výhodnější, platí tato jiná ustanovení.

§ 62

Věk potřebný pro nárok na poměrný starobní důchod

(1) Věk potřebný pro nárok na poměrný starobní důchod účastníka odboje I. a II. skupiny se určí tak, že se od věku 65 let odečte jeden rok za každý započatý rok odbojové činnosti; potřebný věk však činí nejméně 60 let u účastníka odboje I. skupiny a 62 let, jde-li o účastníka odboje II. skupiny.

(2) Věk potřebný pro nárok na poměrný starobní důchod účastnice odboje I. a II. skupiny, která byla zaměstnána aspoň 20 roků, se určí tak, že se od věku 60 let odečte jeden rok za každý započatý rok odbojové činnosti; potřebný věk však činí nejméně 55 let, jde-li o účastnici odboje I. skupiny, a 57 let, jde-li o účastnici odboje II. skupiny.

(3) Věk potřebný pro nárok na poměrný starobní důchod účastníka odboje III. skupiny, který byl aspoň šest měsíců vězněn z důvodů fašistické perzekuce, činí 64 let, a jde-li o ženu, která byla zaměstnána aspoň 20 roků, 59 let.

§ 63

Výše starobního a invalidního důchodu

(1) Základní výměra starobního a invalidního důchodu činí pro účastníky odboje skupiny

I.	60 %
II.	55 %
III. a IV.	50 %

průměrného měsíčního výdělku.

(2) Ustanovení § 22 odst. 2 a 4 a § 30 odst. 3 a 5 platí s tím, že

a) procentní zvýšení základní výměry za každý rok zaměstnání náleží účastníkům odboje I. a II. skupiny od 21. roku zaměstnání,

b) omezení procentního zvýšení na 25 % průměrného měsíčního výdělku platí jen pro účastníky odboje II., III. a IV. skupiny, pokud nejsou pro ně výhodnější jiná ustanovení tohoto zákona.

(3) Za každý započatý rok odbojové činnosti se zvyšuje starobní a invalidní důchod účastníka odboje

skupiny	měsíčně o Kč
I.	120
II. a III.	100
IV.	80.

Zvýšení důchodu o tyto částky náleží i nad hranice stanovené v odstavci 2.

§ 64

Nejvyšší a nejnižší výměra starobního a invalidního důchodu

(1) Nejvyšší výměra starobního a invalidního důchodu účastníka odboje činí 4 100 Kč měsíčně.

(2) Nejnižší výměra starobního a invalidního důchodu činí, jde-li o účastníka odboje

skupiny	měsíčně Kč
I.	2 090
II.	1 750
III.	1 500
IV.	1 410.

(3) Nejnižší výměra částečného invalidního důchodu účastníka odboje činí polovinu nejnižší výměry invalidního důchodu.

(4) Nejvyšší procentní výměra starobního a invalidního důchodu účastníka odboje činí 100 % průměrného měsíčního

výdělku uvedeného v § 24 odst. 5 a 6, popřípadě v § 31 odst. 3; to však neplatí, jde-li o starobní nebo invalidní důchod náležející v nejnižší výměře.

(5) Nejvyšší výměry úhrnů vyplácených důchodů činí 4 700 Kč měsíčně, je-li jedním z vyplácených důchodů starobní, invalidní nebo částečný invalidní důchod účastníka odboje.

§ 65

Vdovský důchod účastnice odboje a důchody pozůstalých po účastnících odboje

(1) Vdově po účastníku odboje náleží vdovský důchod, splní-li se některá z podmínek stanovených v § 46 odst. 2 písm. a), c) až e) i po uplynutí dvou roků po zániku dřívějšího nároku na vdovský důchod.

(2) Nejnižší výměra vdovského důchodu vdovy po účastníku odboje I. skupiny činí 1 300 Kč měsíčně, po účastníku odboje II. skupiny 1 100 Kč měsíčně a po účastníku odboje III. a IV. skupiny 1 070 Kč měsíčně. Ustanovení § 47 odst. 5 a 6 platí přitom i zde.

(3) Jde-li o účastnici odboje, která nemá příjem ze zaměstnání nebo z jiné výdělečné činnosti a pobírá jen vdovský důchod nebo vdovský a částečný invalidní důchod, činí nejnižší výměra vdovského důchodu nebo úhrnu těchto důchodů částku uvedenou v § 64 odst. 2 podle toho, do které skupiny účastníků odboje je zařazena.

(4) Vdovský důchod se vdově výdělečně činné nekrátí, jde-li o účastnici odboje nebo vdovu po účastníku odboje.

(5) Nejnižší výměra starobního nebo invalidního důchodu vdovy po účastníku odboje, která nemá nárok na vdovský důchod, činí 1 300 Kč měsíčně, jde-li o vdovu po účastníku odboje I. skupiny, 1 100 Kč měsíčně, jde-li o vdovu po účastníku odboje II. skupiny, a 1 070 Kč měsíčně, jde-li o vdovu po účastníku odboje III. a IV. skupiny.

(6) Nejnižší výměra sirotčího důchodu jednostranně osiřelého dítěte po účastníku odboje činí 600 Kč měsíčně a sirotčího důchodu oboustranně osiřelého dítěte po účastníku odboje 800 Kč měsíčně.

§ 66

Výše sociálního důchodu

(1) Je-li účastníku odboje přiznán sociální důchod, poskytuje se účastníku odboje

skupiny	ve výši Kč měsíčně
I.	2 090
II.	1 750
III.	1 500
IV.	1 410.

(2) Je-li vdově po účastníku odboje přiznán sociální důchod, poskytuje se nejméně ve výši stanovené v § 65 odst. 2.

§ 67

Výše důchodů rodičů účastníka odboje

Jestliže se rodičům účastníka odboje, který v souvislosti s odbojovou činností padl, byl popraven nebo zemřel ve vězení, poskytuje důchod starobní, invalidní, vdovský nebo sociální, náleží tento důchod, jde-li o jednotlivce, nejméně ve výši 1 000 Kč měsíčně, a jde-li o manželskou dvojici, nejméně ve výši 1 700 Kč měsíčně. Při úhrnu důchodů náležejících rodiči (rodičům) se zvýšení přizná k důchodu vyššímu (nejvyššímu) tak, aby úhrn důchodů dosáhl částky 1 000 Kč měsíčně, popřípadě 1 700 Kč měsíčně.

§ 68

Úprava důchodů, které jsou jediným zdrojem příjmu

(1) Je-li vdovský důchod vdovy po účastníku odboje jediným zdrojem příjmu vdovy a nedosahuje částky 2720 Kč měsíčně, zvyšuje se na tuto částku. Ustanovení § 54 odst. 1 části věty za středníkem a odst. 4 platí obdobně.

(2) Jestliže důchod (úhrn důchodů) nedosahuje částky 4880 Kč měsíčně a je jediným zdrojem příjmu důchodce a jeho rodinného příslušníka, z nichž jeden je účastníkem odboje, zvyšuje se důchod (úhrn důchodů) na tuto částku. Ustanovení § 54 odst. 2 a 4 platí obdobně.

§ 69

Důchod, popřípadě úhrn důchodů, účastníka odboje spolu se zvýšením důchodu pro bezmocnost nesmí přesáhnout měsíčně částku uvedenou v § 70 odst. 2 písm. a).

HLAVA TŘETÍ

ZVÝŠENÍ DŮCHODU PRO BEZMOCNOST

§ 70

(1) Je-li důchodce trvale tak bezmocný, že potřebuje ošetření a obsluhu jinou osobou, zvyšuje se mu důchod, popřípadě úhrn důchodů,

- a) při částečné bezmocnosti o 200 Kčs měsíčně,
- b) při převážné bezmocnosti o 400 Kčs měsíčně,
- c) při úplné bezmocnosti o 600 Kčs měsíčně.

(2) Důchod, popřípadě úhrn důchodů, spolu se zvýšením důchodu pro bezmocnost nesmí přesáhnout měsíčně částku

- a) 4 700 Kč, jde-li o občana uvedeného v § 31 odst. 1 písm. a),
- b) 4 150 Kč, jde-li o občana uvedeného v § 31 odst. 1 písm. b),
- c) 3 800 Kč, jde-li o občana uvedeného v § 31 odst. 1 písm. c), nebo
- d) 3 700 Kč.

(3) Sirotčí důchod se zvyšuje pro bezmocnost nejdříve od sedmého roku věku dítěte.

HLAVA ČTVRTÁ

VÝCHOVNÉ K DŮCHODŮM A PŘÍPLATEK K VÝCHOVNÉMU

§ 71

(1) Výchovné náleží na každé dítě

- a) poživateli důchodu starobního, invalidního, za výsluhu let nebo sociálního,
- b) poživatelce vdovského důchodu (poživateli vdoveckého důchodu), pokud není účastna (účasten) nemocenského zabezpečení a má v přímém zaopatření aspoň jedno dítě ve věku do tří let nebo dítě dlouhodobě těžce zdravotně postižené a vyžadující mimořádnou péči.

(2) Dítětem podle odstavce 1 se rozumí

- a) vlastní (osvojené) dítě důchodce,
- b) dítě, které důchodce převzal do péče nahrazující péči rodičů, pokud dítě je na něho převážně odkázáno výživou, kterou dítěti nemohou ze závažných příčin zajistit jeho rodiče, a
- c) dítě, které důchodce převzal do pěstounské péče,

jestliže dítě splňuje podmínky uvedené v § 49 odst. 2. Pro nárok na výchovné po skončení povinné školní docházky se považuje za nezaopatřené také dítě, které je vedeno v evidenci uchazečů o zaměstnání a nemá nárok na hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání, nejdéle však do dosažení 18 let.

(3) Výchovné nenáleží na dítě, kterému se poskytuje invalidní důchod.

(4) Výchovné činí měsíčně

- a) 340 Kč na dítě do 6 let věku,
- b) 380 Kč na dítě od 6 do 10 let věku,
- c) 450 Kč na dítě od 10 do 15 let věku,
- d) 490 Kč na dítě starší 15 let.

(5) Jde-li o nezaopatřené dítě starší jednoho roku, které je dlouhodobě těžce zdravotně postižené a vyžaduje mimořádnou péči, poskytuje se k výchovnému příplatek ve výši

- a) 600 Kč měsíčně nebo
- b) 800 Kč měsíčně, jde-li o dítě, které vyžaduje mimořádnou péči zvlášť náročnou.

Podmínkou je, že dítě není umístěno v zařízení s týdenním nebo celoročním pobytem pro takové děti, a jde-li o příplatek podle ustanovení písmene b), ani v zařízení s denní docházkou. Příplatek podle ustanovení písmene a) náleží, nespĺňuje-li dítě podmínky pro příplatek podle ustanovení písmene b) jen proto, že je umístěno v zařízení s denní docházkou.

(6) Má-li nárok na výchovné na totéž nezaopatřené dítě několik poživatelů důchodů, náleží výchovné tomu, kdo má dítě v přímém zaopatření. Je-li tato podmínka splněna u několika poživatelů důchodů a nedohodnou-li se, komu z nich má být výchovné poskytováno, náleží přednostně matce.

(7) Je-li dítě v přímém zaopatření jiného občana než poživatele důchodu, kterému bylo výchovné přiznáno, vyplácí se výchovné tomuto občanu; výchovné na dítě, které je v zaopatření ústavu (zařízení) pro péči o děti nebo o mládež s celoročním

nebo týdenním pobytem z jiných důvodů než z důvodu léčení, popřípadě z důvodů plnění povinné školní docházky nebo přípravy na budoucí povolání, se vyplácí tomuto ústavu. Zvláštní předpisy upravují výplatu výchovného příslušnému orgánu, není-li o dítě řádně pečováno.11)

(8) Pro stanovení výše výchovného je rozhodný věk, který dítě dosáhne v kalendářním měsíci, ve kterém je výchovné splatné.

HLAVA PÁTÁ

zrušena

§ 72

zrušen

ČÁST TŘETÍ

SOCIÁLNÍ PÉČE

HLAVA PRVNÍ

ROZSAH SOCIÁLNÍ PÉČE

§ 73

(1) Sociální péčí zajišťuje stát pomoc občanům, jejichž životní potřeby nejsou dostatečně zabezpečeny příjmy z pracovní činnosti, dávkami důchodového nebo nemocenského zabezpečení, popřípadě jinými příjmy, a občanům, kteří ji potřebují vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nebo věku, anebo kteří bez pomoci společnosti nemohou překonat obtížnou životní situaci nebo nepříznivé životní poměry.

(2) V oblasti sociální péče stát zajišťuje poradenskou a výchovnou činnost, zejména výchovu k odpovědnému rodičovství, k upevňování rodinných vztahů a k vzájemné pomoci mezi občany, především pomoci občanům těžce zdravotně postiženým a starým občanům, a poskytuje další dávky a služby.

(3) Při plnění úkolů sociální péče státní orgány úzce spolupracují se společenskými a jinými organizacemi.

(4) Organizace umožňují svým bývalým pracovníkům (členům výrobních družstev a členům jednotných zemědělských družstev), kteří odešli do starobního nebo invalidního důchodu, účast na kulturních, společenských, rekreačních a jiných akcích organizace a na závodním stravování, pokud je organizace poskytuje svým pracovníkům (členům).

(5) Sociální péče zahrnuje zejména péči o

- a) rodinu a děti,
- b) občany těžce zdravotně postižené,
- c) staré občany,
- d) občany, kteří potřebují zvláštní pomoc,
- e) občany společensky nepřizpůsobené.

(6) V rámci sociální péče se poskytují zejména tyto dávky a služby:

- a) peněžité dávky,
- b) věcné dávky,
- c) výchovná a poradenská péče,
- d) sociálněprávní ochrana,
- e) pracovní rehabilitace,
- f) ústavní sociální péče,
- g) péče v ostatních zařízeních sociální péče,
- h) pečovatelská služba,
- i) stravování,

j) kulturní a rekreační péče,

k) mimořádné výhody pro některé skupiny občanů těžce zdravotně postižených,

l) bezúročné půjčky.

§ 73a

(1) Sociální služby mohou poskytovat též organizace a občané.

(2) Stát může organizacím a občanům, poskytujícím sociální služby, poskytovat příspěvky na úhradu nákladů za tyto služby; v těchto případech mají příslušné orgány sociálního zabezpečení právo kontrolovat hospodaření s poskytnutými příspěvky a požadovat vyúčtování a právo na vrácení poskytnutých příspěvků, jestliže byly použity v rozporu s účelem, na který byly poskytnuty.

(3) Příslušné státní orgány mají právo sledovat úroveň poskytovaných sociálních služeb a dodržování nezbytných, zejména zdravotnických a hygienických podmínek, a ukládat opatření k odstranění zjištěných závad.

§ 73b

(1) Za sociální péči se považuje též ústavní péče⁴⁸⁾ poskytovaná ve zdravotnických zařízeních občanům, kteří vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nejsou schopni se obejít bez pomoci další osoby a nemohou být proto propuštěni ze zdravotnického zařízení,⁴⁹⁾ pokud jim nemůže být poskytnuta potřebná péče v ústavech sociální péče nebo pečovatelská služba, přestože podmínky pro poskytování těchto služeb splňují.

(2) Ústavní péče ve zdravotnickém zařízení se považuje za sociální péči ode dne následujícího po dni, kdy občanu bylo doručeno rozhodnutí příslušného orgánu sociálního zabezpečení, že sociální péče bude poskytována ve zdravotnickém zařízení.⁵⁰⁾

HLAVA DRUHÁ

PÉČE O RODINU A DĚTI

§ 74

Pomoc rodinám s dětmi

(1) Příslušné státní orgány poskytují k zajištění životních potřeb nezaopatřeným dětem, jejich rodičům, zejména osamělým matkám (otcům) pečujícím o nezaopatřené děti, ženám v době těhotenství a popřípadě dalším občanům, kteří mají v přímé péči nezaopatřené dítě, služby a dávky sociální péče, a to zejména příspěvek na výživu dítěte, příspěvek na rekreaci dětí důchodce a další peněžité dávky, věcné dávky, pečovatelskou službu a péči v zařízeních sociální péče.

(2) Příslušné státní orgány ve spolupráci se školami, zdravotnickými zařízeními a dalšími organizacemi připravují děti a mládež poradenskou a výchovnou činnost na manželství a odpovědné rodičovství, napomáhají vytváření příznivých vztahů v rodinách ohrožených rozvratem a přispívají k překonávání důsledků tohoto rozvratu. K plnění těchto úkolů zřizují příslušné státní orgány též manželské a předmanželské poradny. Příslušné státní orgány zjišťují případy ohroženého nebo narušeného vývoje dětí, působí k odstranění jeho příčin a důsledků a zabezpečují sociálněprávní ochranu těchto dětí.

nadpis neplatil

§ 74a

neplatil

§ 74b

neplatil

§ 75

zrušen

HLAVA TŘETÍ

zrušena

nadpis vypuštěn

§ 76

zrušen

§ 77

zrušen

§ 78

zrušen

§ 79

zrušen

HLAVA ČTVRTÁ

zrušena

§ 80

zrušen

§ 81

zrušen

§ 82

zrušen

§ 83

zrušen

§ 84

zrušen

§ 85

zrušen

HLAVA PÁTÁ

PÉČE O TĚŽCE ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ OBČANY A STARÉ OBČANY

§ 86

(1) Občanům těžce zdravotně postiženým, zejména nevidomým a občanům s těžkým postižením pohybového nebo nosného ústrojí, poskytují příslušné státní orgány služby, věcné dávky, peněžité dávky a bezúročné půjčky k překonání obtíží vyplývajících z jejich postižení. Zajišťuje se jim zejména společné stravování a rekreace, poskytuje pečovatelská služba a pomůcky potřebné k odstranění, zmírnění nebo překonání následků jejich postižení; místo těchto pomůcek může být poskytnut peněžitý příspěvek na jejich opatření.

(2) Občanům s těžkým tělesným, smyslovým nebo mentálním postižením, které podstatně omezuje jejich pohybovou nebo orientační schopnost, se poskytují podle druhu a stupně postižení mimořádné výhody, zejména v dopravě nebo při potřebě průvodce.

(3) Stát je povinen poskytovat těmto osobám pomoc při pracovním zařazení a uplatnění, jakož i vytvářet podmínky pro jejich začlenění do společenského a veřejného života.

§ 86a

neplatil

§ 87

(1) Dospělým občanům s těžkým tělesným, smyslovým nebo mentálním postižením, popřípadě při kombinaci těchto postižení, kteří potřebují ústavní péči, se v ústavech sociální péče pro dospělé občany takto postižené poskytuje zejména bydlení, zaopatření, zdravotní péče, rehabilitace, kulturní a rekreační péče a v případě potřeby osobní vybavení, a umožňuje se jim s přihlednutím ke stupni postižení též přiměřené pracovní uplatnění.

(2) Dětem a mládeži s těžkým tělesným postižením nebo tělesným postižením v kombinaci s jiným postižením, které znemožňuje nebo podstatně ztěžuje výchovu, vzdělávání a přípravu pro povolání, se v ústavech sociální péče pro mládež takto postiženou poskytuje zejména bydlení, zaopatření, osobní vybavení, zdravotní péče, rehabilitace, kulturní a rekreační péče, výchovná péče, vzdělání a příprava pro povolání.

(3) Dětem a mládeži s těžkým mentálním postižením se poskytuje v ústavech sociální péče pro mládež takto postiženou zejména bydlení, zaopatření, osobní vybavení, zdravotní péče, rehabilitace, výchova zaměřená též k pracovní činnosti, kulturní a rekreační péče.

(4) Ústavní péče podle odstavců 1 až 3 se poskytuje formou celoročního, týdenního nebo denního pobytu, popřípadě přechodného pobytu.

§ 88

Starým občanům poskytují příslušné státní orgány služby a dávky sociální péče, kterými se usnadňuje život ve stáří a umožňuje uspokojování zvláštních potřeb odůvodněných státním. Udržování domácnosti a osobní péče se jim zajišťuje poskytováním pečovatelské služby; umožňuje se jim dále účast na společném stravování. Vytvářením vhodných podmínek se jim umožňuje aktivní účast na společenském, kulturním a veřejném životě podle jejich zájmů a zdravotního stavu a účast na rekreaci.

§ 89

Starým občanům, zejména těm, kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují soustavnou péči, se poskytuje zejména bydlení, zaopatření, v případě potřeby osobní vybavení, zdravotní péče, rehabilitace, kulturní a rekreační péče v ústavech sociální péče pro staré občany, pokud zdravotní stav nevyžaduje léčení a ošetřování v ústavním zařízení léčebně preventivní péče. Ústavní péče se poskytuje formou celoročního, týdenního nebo denního pobytu, popřípadě přechodného pobytu. Starým občanům může být poskytována potřebná péče též v zařízeních pro denní pobyt, popřípadě v jiných zařízeních sociální péče.

§ 89a

neplatil

HLAVA ŠESTÁ

PÉČE O OBČANY, KTEŘÍ POTŘEBUJÍ ZVLÁŠTNÍ POMOC, A O OBČANY SPOLEČENSKY NEPŘÍZPUSOBENÉ

§ 90

(1) Občanům, jejichž životní potřeby nejsou zabezpečeny příjmy z výdělečné činnosti nebo jinými příjmy, popřípadě dávkami, a příslušný orgán jim nemůže zajistit vhodné zaměstnání, poskytují příslušné orgány peněžité a věcné dávky.

(2) Občanům, kteří se přechodně ocitli v mimořádně obtížných poměrech nebo kteří v nich žijí, zejména v důsledku návyků pramenících z odlišného způsobu života v minulosti, se poskytuje výchovná a poradenská péče, další služby, věcné dávky, popřípadě peněžité dávky a bezúročné půjčky, aby mohli tyto poměry překonat, pokud tak nemohou učinit vlastním přičiněním.

§ 91

(1) Příslušné státní orgány ve spolupráci s ostatními státními orgány, společenskými a jinými organizacemi poskytují péči občanům společensky nepřizpůsobeným (například občanům po skončení protialkoholního nebo protitoxikomanického léčení, po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody), již se sleduje řešení sociálních důsledků jejich společenské nepřizpůsobenosti. Cílem této péče je vytvářet aktivní vztah těchto občanů k práci a společnosti a napomáhat k tomu, aby vedli řádný způsob života.

(2) Společensky nepřizpůsobeným občanům se poskytuje zejména pomoc při pracovním umístění,¹³⁾ výchovná a poradenská péče, pomoc při ubytování a ubytování v zařízeních sociální péče, věcné dávky, popřípadě peněžité dávky a bezúročné půjčky.

HLAVA SEDMÁ

ÚHRADA NÁKLADŮ SOCIÁLNÍ PÉČE

§ 92

(1) Dávky a služby sociální péče se poskytují bez úhrady nákladů nebo za plnou nebo částečnou úhradu. O povinnosti příjemce uhradit náklady za poskytnutou dávku nebo službu sociální péče rozhoduje příslušný státní orgán, který dávku nebo službu sociální péče poskytl.

(2) Dávkami a službami sociální péče, za něž nelze vyžadovat úhradu, jsou:

- a) mimořádné výhody a peněžité dávky pro některé skupiny občanů těžce zdravotně postižených a některé nezbytné úkony pečovatelské služby,
- b) výchovná a poradenská péče,
- c) sociálněprávní ochrana,
- d) další služby a dávky stanovené prováděcím předpisem.

(3) Za sociálně potřebné občany hradí náklady na ostatní dávky a služby sociální péče plně nebo částečně stát. V těchto případech však může příslušný státní orgán požadovat od osob povinných výživou vůči tomuto občanovi úhradu nákladů za dávku nebo službu, a to postupně od manžela (manželky), dětí nebo rodičů občana, jemuž dávka nebo služba byla poskytnuta; od dětí lze úhradu nákladů požadovat jen tehdy, pokud nevznikl rodiči nárok na starobní nebo invalidní důchod nebo na důchod za výsluhu let, a od rodičů jen tehdy, pokud byla dávka nebo služba poskytnuta nezaopatřenému dítěti.

(4) Nedojde-li mezi příslušným státním orgánem a osobami uvedenými v odstavci 3 k dohodě o úhradě nákladů za poskytnuté dávky nebo služby, rozhodne o povinnosti těchto osob uhradit náklady a o výši této úhrady soud na návrh příslušného státního orgánu. O úhradě nákladů ústavní sociální péče poskytované nezaopatřeným dětem, které mají hradit jejich rodiče, však rozhoduje příslušný státní orgán.

(5) zrušen.

(6) Při stanovení výše úhrady podle odstavců 1, 3 a 4 se vychází z příjmů a rodinných a majetkových poměrů občana, od něhož se úhrada požaduje; při změně těchto poměrů se může výše úhrady upravit znovu ode dne jejich změny. Jde-li o opětuující se plnění, lze uložit též povinnost uhrazovat částky, které se stanou splatnými teprve v budoucnu. Částky dlužné za poskytnutí dávky nebo služby se neúčtují.

§ 93

(1) Za pobyt v ústavech sociální péče hradí občané náklady za stravu, bydlení a nezbytné služby. Výši nákladů, způsob jejich úhrady a případy, kdy se úhrada nákladů nepožaduje, stanoví prováděcí předpis.

(2) Po úhradě nákladů za pobyt v ústavu sociální péče pro dospělé občany musí občanu zůstat z jeho příjmů aspoň 25 % částky potřebné k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb stanovené zvláštním zákonem.⁴⁰⁾

(3) Ustanovení předchozích odstavců se vztahují na ústavy sociální péče zřizované Ministerstvem práce a sociálních věcí, okresními úřady a obcemi.

§ 93a

Za poskytování sociální péče podle § 73b hradí občan a příslušný orgán sociálního zabezpečení zdravotnickému zařízení část nákladů; výši těchto nákladů, způsob jejich úhrady a případy, kdy se úhrada nákladů od občana nevyžaduje, stanoví prováděcí předpis.

ČÁST ČTVRTÁ

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ

HLAVA PRVNÍ

OBECNÁ USTANOVENÍ O NÁROCÍCH A VÝPLATÁCH DÁVEK A POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

§ 94

Vznik nároku na dávku a její výplatu

(1) Nárok na dávku důchodového zabezpečení a sociální péče (dále jen "dávka") vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem, popřípadě prováděcími předpisy.

(2) Nárok na výplatu dávky vzniká splněním podmínek stanovených pro vznik nároku na dávku a na její výplatu a podáním žádosti o přiznání nebo vyplácení dávky, pokud není stanoveno, že takové žádosti není třeba.

(3) Dávka, na kterou vzniká nárok rozhodnutím příslušného orgánu, může být přiznána a vyplácena nejdříve od počátku měsíce, ve kterém bylo zahájeno řízení o poskytnutí této dávky.

§ 94a

neplatil

Dodatečné přiznání, změny výše a zánik nároku na dávku a její výplatu

§ 95

(1) Zjistí-li se dodatečně, že dávka byla přiznána nebo je vyplácena v nižší částce, než v jaké náleží, nebo že byla neprávem odeprána, anebo že byla přiznána od pozdějšího data, než od jakého náleží, dávka se zvýší nebo přizná.

(2) Dávka se zvýší nebo přizná podle odstavce 1 ode dne, od něhož dávka nebo její zvýšení náleží, nejvýše však za tři roky nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na dávku nebo na její zvýšení.

(3) Dávka uvedená v § 94 odst. 3 může být odňata nejdříve ode dne, kterým se změnily skutečnosti rozhodné pro její přiznání.

§ 96

(1) Zanikl-li nárok na dávku nebo zjistí-li se, že dávka byla přiznána neprávem, dávka se odejme.

(2) Zjistí-li se, že dávka byla přiznána ve vyšší částce, než v jaké náleží, dávka se sníží.

(3) Změní-li se skutečnosti rozhodné pro nárok na výplatu dávky, její výplata se zastaví nebo se dávka vyplácí v nižší nebo vyšší částce.

(4) Dávka se odejme nebo sníží anebo její výplata se zastaví ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byla vyplácena. Dávka podmíněná dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem však náleží v dosavadní výši až do dne předcházejícího dni její nejbližší výplaty, která následuje po dni doručení rozhodnutí o odnětí nebo snížení dávky anebo zastavení její výplaty. Byla-li výplata této dávky zastavena podle § 106 odst. 3 a zjistí-li se, že občan přestal být invalidním nebo částečně invalidním již před zastavením výplaty dávky, dávka nenáleží ode dne zastavení její výplaty; zjistí-li se, že občan přestal být invalidním nebo částečně invalidním až po zastavení výplaty dávky, dávka nenáleží ode dne, kterým přestal být invalidním nebo částečně invalidním.

(5) Zanikl-li nárok na dávku nebo na její výplatu, popřípadě na část výplaty, pro přiznání jiné dávky, zúčtují se částky jiné dávky náležející ode dne jejího přiznání s částkami dosavadní dávky vyplacenými za tutéž dobu.

§ 97

(1) Nárok na dávku nezaniká uplynutím času.

(2) Nárok na výplatu dávky nebo její části zaniká, není-li uvedeno jinak, uplynutím tří let ode dne, za který dávka nebo její část náleží. Nárok na výplatu výchovného za jednotlivé kalendářní měsíce zaniká, nebyl-li uplatněn do tří let od posledního měsíce, za který náleží. Uvedené lhůty neplynou po dobu řízení o dávce a po dobu, po kterou občan, který musí mít opatrovníka, nebyl opatrovník ustanoven.

Omezení výplaty a snížení dávek

§ 98

(1) Starobní důchod se nevyplácí po dobu dalšího zaměstnání po vzniku nároku na tento důchod a po dobu, po kterou se oprávněnému poskytuje nemocenské, pokud se dále nestanoví jinak.

(2) Vykonává-li občan zaměstnání sjednané na dobu nejvýše jednoho roku, starobní důchod se vyplácí, a to i za dobu, kdy mu náleží nemocenské z tohoto zaměstnání.

(3) Zaměstnáním se rozumí zaměstnání v pracovním poměru, pracovní činnost v poměru člena výrobního družstva a zemědělského družstva, práce konané na základě dohody o pracovní činnosti, služba v ozbrojených silách a jiné činnosti, které se podle tohoto zákona nebo předpisů vydaných podle něho hodnotí pro vznik nároku na důchod a jeho výši. Zaměstnáním se rozumí též činnost osoby samostatně výdělečně činné, bez ohledu na to, zda je účastna sociálního zabezpečení; u osoby samostatně výdělečně činné, občana, který vykonává zaměstnání uvedené v § 8 odst. 1 písm. b) nebo h), poslance zákonodárského sboru, člena obecního zastupitelstva, který vykonává funkci dlouhodobě uvolněného člena obecního zastupitelstva, soudce a dobrovolného pracovníka pečovatelské služby se podmínka sjednání zaměstnání na dobu nejvýše jednoho roku považuje za splněnou.

(4) Invalidní a částečně invalidní důchod se nevyplácí po dobu poskytování nemocenského přiznaného na podkladě nemocenského zabezpečení z doby před vznikem nároku na důchod. Invalidní a částečně invalidní důchod přiznaný podle § 34 odst. 1 písm. a) a § 38 se vyplácí nejdříve po skončení služby v ozbrojených silách, za jejíhož výkonu došlo k úrazu nebo onemocnění; to platí obdobně, jestliže k úrazu nebo onemocnění došlo při výkonu civilní služby.

(5) Jestliže se přiznává starobní nebo invalidní důchod zpětně i za dobu, po kterou se poskytovalo hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání,²⁷⁾ zúčtuje se doplatek důchodu s vyplaceným hmotným zabezpečením; to neplatí, jde-li o invalidní důchod přiznaný podle § 29 odst. 2 písm. d).

§ 99

zrušen

§ 100

(1) Jestliže důchodce vykonává trest odnětí svobody delší jednoho měsíce nebo je ve vazbě, důchod se nevyplácí. Byl-li důchodce ve výkonu trestu odnětí svobody nepřevyšujícím tři měsíce, vyplátí se mu důchod zpětně za jeden měsíc; byl-li propuštěn z vazby, aniž byl odsouzen, vyplátí se mu důchod zpětně za celou dobu vazby.

(2) Důchodci uvedenému v odstavci 1, jeho manželce a dětem uvedeným v § 71 odst. 2 se vyplácí na žádost část důchodu, nejméně však jedna polovina, které je třeba k úhradě jejich potřeb nebo závazků, a to za podmínek a ve výši stanovených prováděcím předpisem; výchovné se vyplácí neomezeně. Vyplácela-li se část důchodu a doplácí-li se důchodci důchod zpětně, vyplátí se mu jen rozdíl.

§ 101

Lhůty pro výplatu dávek a zaokrouhlování výše dávek

(1) Dávky sociální péče se vyplácejí dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky sociální péče, nestanoví-li jinak prováděcí předpis.

(2) Dávky, s výjimkou výchovného mohou být vypláceny zálohou; zálohy se zúčtovávají za období nepřesahující 12 měsíců, nejde-li o zúčtování důchodu z ciziny. Nedosahují-li dávky 100 Kč měsíčně, mohou být vypláceny v delších než měsíčních lhůtách. Podrobnosti stanoví prováděcí předpis.

(3) Výše dávek se zaokrouhuje na celé koruny nahoru.

§ 102

Výplata dávek oprávněným a jiným příjemcům

(1) Dávky se vyplácejí v hotovosti; na základě žádosti oprávněného se dávka důchodového zabezpečení nebo její část může poukazovat na účet oprávněného u československého peněžního ústavu. Příjemcem dávky je oprávněný nebo jeho zákonný zástupce anebo zvláštní příjemce.

(2) zrušen

(3) Příslušný státní orgán ustanoví zvláštního příjemce s jeho souhlasem v případech, kdy by se výplatou dávky dosavadnímu příjemci zřejmě nedosáhlo účelu, kterému má dávka sloužit, nebo kdyby tím byly poškozovány zájmy osob, které je důchodce povinen vyživovat, anebo nemůže-li oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce, výplatu přijímat. Souhlas oprávněného, popřípadě jeho zákonného zástupce, s ustanovením zvláštního příjemce se vyžaduje jen v případě, že oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce, nemůže výplatu přijímat.

(4) Zákonný zástupce a zvláštní příjemce jsou povinni dávku použít pouze ve prospěch oprávněného a osob, které je oprávněný povinen vyživovat. Zvláštní příjemce ustanovený oprávněnému, který nemůže výplatu přijímat, používá dávku podle pokynů oprávněného.

§ 103

Nárok na dávky a služby a jejich poskytování ve vztahu k cizině

(1) Na dávky a služby nemají nárok občané, kteří nemají trvalý pobyt na území České republiky.

(2) Dávky se nevyplácejí do ciziny a nenáleží za dobu, po kterou se oprávněný zdržuje v cizině trvale. O tom, že se dávka sociální péče při pobytu v cizině do ciziny nevyplácí, se nevzdává rozhodnutí. Služby sociální péče se po dobu pobytu v cizině neposkytují.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 platí jen tehdy, nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva.

§ 103a

neplatil

§ 104

Přechod nároku při úmrtí oprávněného

(1) Nárok na dávku zaniká dnem smrti oprávněného.

(2) Zemřel-li oprávněný po uplatnění nároku na dávku důchodového zabezpečení, vstupují do dalšího řízení o dávce a nabývají nároku na částky splatné do dne smrti oprávněného postupně manželka (manžel), děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti ve společné domácnosti. Podmínka společné domácnosti nemusí být splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod po zemřelém.

(3) Byla-li dávka přiznána před smrtí oprávněného, vyplatí se splatné částky, které nebyly vyplaceny do dne smrti oprávněného, členům jeho rodiny podle pořadí a za podmínek stanovených v odstavci 2.

(4) Nároky přecházející na osoby uvedené v odstavcích 2 a 3 nejsou předmětem dědictví; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto pozůstalých.

§ 105

Postoupení a srážky

(1) Nároky na dávky nemohou být postoupeny.

(2) Dohoda o srážkách z důchodu může být uzavřena jen pro pohledávky na výživném a na příspěvku na výživu, a to až do částky, kterou lze srazit výkonem rozhodnutí. Občan může s plátcem dávky uzavřít dohodu o srážkách z důchodu na úhradu přeplatku na dávce, a to až do částky, kterou lze srazit výkonem rozhodnutí. Ostatní dávky nemohou být předmětem dohody o srážkách.

(3) Pro výkon rozhodnutí srážkami z důchodu platí předpisy o výkonu soudních rozhodnutí srážkami ze mzdy. Ostatní dávky nepodléhají výkonu rozhodnutí.

HLAVA DRUHÁ

POVINNOSTI A ODPOVĚDNOST OBČANŮ a ORGANIZACÍ V SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ

Povinnosti a odpovědnost občanů

§ 106

(1) Oprávněný nebo jiný příjemce dávky nebo služby sociální péče je povinen písemně ohlásit příslušnému orgánu sociálního zabezpečení do osmi dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku nebo službu sociální péče, její výši a výplatu nebo poskytování.

(2) Byl-li oprávněný nebo jiný příjemce vyzván orgánem sociálního zabezpečení, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku nebo službu sociální péče, její výši nebo výplatu, je povinen výzvě vyhovět, a to ve lhůtě do osmi dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li orgán sociálního zabezpečení delší lhůtu; neučiní-li tak v určené lhůtě, může být výplata dávky, popřípadě poskytování služby sociální péče, zastavena, jestliže oprávněný nebo jiný příjemce byl ve výzvě na tento následek upozorněn.

(3) Výplata dávky nebo poskytování služby sociální péče podmíněné nepříznivým zdravotním stavem může být zastavena, jestliže se občan, jehož zdravotní stav je třeba zjistit, nepodrobí vyšetření zdravotního stavu nebo jinému odbornému vyšetření a občan, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo zvláštní příjemce, byl upozorněn na možnost zastavení výplaty dávky nebo poskytování služby sociální péče.

(4) Jestliže se občan se změněnou pracovní schopností nepodrobí vyšetření zdravotního stavu nebo jinému odbornému vyšetření, nepovažuje se ode dne uvedeného v rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení za občana se změněnou pracovní schopností; podmínkou však je, že na tuto možnost byl občan se změněnou pracovní schopností nebo jeho zákonný zástupce upozorněn.

(5) Občané, od nichž je příslušný státní orgán oprávněný požadovat úhradu nákladů vynaložených na dávky nebo služby sociální péče, jsou povinni ve lhůtě uvedené v odstavci 2 osvědčit výši svých příjmů a hlásit změny v jejich výši, jakož i změny v rodinných a majetkových poměrech, které jsou rozhodné pro výši této úhrady.

§ 106a

neplatil

§ 107

(1) Příjemce dávky, který nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijímal dávku nebo její část, ačkoliv věděl nebo musel z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela, nebo vědomě jinak způsobil, že dávka nebo její část byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela, je povinen vrátit dávku nebo její část ode dne, od něhož nenáležela vůbec nebo v poskytované výši; to platí zejména tehdy, jestliže nesplnil ohlašovací povinnost, dávku vylákal nebo zamlčel některou rozhodnou skutečnost.

(2) O povinnosti vrátit dávku ve věcech sociální péče poskytnutou neprávem nebo v nesprávné výši rozhoduje orgán, který je příslušný rozhodovat o přiznání, snížení nebo odnětí dávky ve věcech sociální péče nebo její části. Částky neprávem přijaté mohou být sraženy též z běžně vyplácené nebo později přiznané dávky anebo ze mzdy oprávněného; přitom platí obdobně předpisy o výkonu soudních rozhodnutí srážkou ze mzdy.

(3) Nárok na vrácení dávky poskytnuté neprávem nebo v nesprávné výši zaniká uplynutím tří let ode dne, kdy orgán sociálního zabezpečení tuto skutečnost zjistil, nejpozději však uplynutím deseti let ode dne, za který byla dávka vyplacena. Tyto lhůty neplynou po dobu řízení o opravném prostředku, výkonu rozhodnutí nebo jsou-li na úhradu přeplatku prováděny srážky z dávky.

(4) O povinnosti uhradit výdaje vynaložené na službu sociální péče poskytnutou neprávem, bez úhrady nákladů nebo jen za nižší úhradu platí ustanovení odstavců 1 až 3.

(5) Rozhodnutí vydané podle odstavců 2 a 4 lze vykonat nejpozději do deseti let po uplynutí lhůty stanovené pro splnění uložené povinnosti.

§ 108

Povinnost organizací vést záznamy a podávat hlášení pro účely sociálního zabezpečení

(1) Organizace jsou povinny vést potřebné záznamy o skutečnostech rozhodných pro nároky na dávky, jejich výši a výplatu a předkládat je příslušným orgánům sociálního zabezpečení.

(2) Změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu jsou organizace povinny písemně hlásit, není-li určeno jinak, do osmi dnů; prováděcí předpis stanoví náležitosti a způsob hlášení. Na výzvu orgánů sociálního zabezpečení jsou organizace povinny podat hlášení a předložit záznamy ve lhůtě určené tímto orgánem, a není-li lhůta určena, do osmi dnů od doručení výzvy.

(3) Orgány sociálního zabezpečení mají právo ve věcech sociální péče přezkoumat správnost a úplnost záznamů a hlášení a včasnost a způsob jejich předložení a podání.

§ 109

Odpovědnost organizace

(1) Jestliže organizace nepodala hlášení nebo nepředložila záznam buď vůbec nebo stanoveným způsobem nebo včas anebo podané hlášení, předložený záznam nebo údaje potvrzené organizací byly nesprávné, a v důsledku toho byla dávka poskytnuta neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela, je povinna nahradit neprávem vyplacené částky.

(2) O povinnosti nahradit neprávem vyplacené částky rozhoduje orgán sociálního zabezpečení, který je příslušný rozhodovat o dávce sociální péče. Nárok na náhradu neprávem vyplacených částek zaniká uplynutím tří let ode dne, kdy orgán sociálního zabezpečení zjistil, že částky byly vyplaceny neprávem, nejpozději však uplynutím deseti let ode dne jejich výplaty. Tyto lhůty neplynou po dobu řízení o opravném prostředku a po dobu výkonu rozhodnutí.

§ 110

Společná odpovědnost organizace a příjemce dávky

Jestliže organizace i příjemce dávky způsobili, že dávka byla poskytnuta neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela, odpovídají za vrácení neprávem vyplacené částky společně a nerozdílně. Organizace a příjemce dávky se vzájemně vypořádají podle míry zavinění. Spory o vzájemné vypořádání mezi organizací a příjemcem dávky rozhodují v prvním stupni krajské soudy.

§ 111

Vstup do organizací a kontrolní oprávnění

Pověření pracovníci orgánů sociálního zabezpečení jsou oprávněni při plnění úkolů sociální péče vstupovat do organizací, na pracoviště a do zařízení sociální péče a kontrolovat plnění povinností uložených předpisy sociálního zabezpečení; k odstranění zjištěných nedostatků jsou oprávněni vyžadovat přijetí opatření k nápravě. Organizace a zařízení jsou povinny poskytnout pověřeným pracovníkům potřebnou součinnost.

§ 112

(1) Za porušení povinností na úseku sociální péče vyplývajících z tohoto zákona, zákonů o působnosti orgánů v sociálním zabezpečení a z předpisů je provádějících, je příslušný státní orgán oprávněn uložit organizaci pokutu až do částky 100 000 Kč a při opětovném porušení povinností, za jejichž nedodržení byla již pokuta uložena, pokutu až do částky 500 000 Kč.

(2) Pokutu lze uložit do jednoho roku ode dne, kdy se příslušný státní orgán dověděl o porušení povinností, nejpozději však do pěti let ode dne, kdy je organizace porušila. Pokutu nelze uložit, byla-li organizaci za totéž porušení povinností uložena již pokuta nebo jiná majetková sankce jiným orgánem podle jiných právních předpisů, nebo jde-li o orgán (útvár) provádějící sociální zabezpečení vojáků z povolání.

§ 113

Povinnosti zdravotnických zařízení

Zdravotnická zařízení jsou povinna pro orgány sociálního zabezpečení provést vyšetření zdravotního stavu občanů v řízení o dávkách nebo službách sociální péče, vydávat výpisy z chorobopisů a podávat lékařské nálezy, posudky, zprávy o průběhu nemoci a potřebná hlášení a podklady, jichž je třeba k rozhodování o dávce nebo službě sociální péče. Pro podávání hlášení a vydávání výpisů z chorobopisů platí lhůty uvedené v § 108 odst. 2. Zdravotnická zařízení jsou povinna neprodleně oznamovat příslušným orgánům sociálního zabezpečení přerušeni nebo skončení poskytování sociální péče ve zdravotnickém zařízení podle § 73b, jakož i změnu zdravotnického zařízení, v němž je tato péče poskytována.

HLAVA TŘETÍ
ORGANIZACE A ŘÍZENÍ

Díl první

Orgány sociálního zabezpečení a jejich působnost

§ 114

zrušen

§ 115

zrušen

§ 116

zrušen

§ 117

zrušen

§ 118

zrušen

Díl druhý

Řízení

§ 119

zrušen

§ 120

zrušen

§ 121

zrušen

§ 122

Opravné prostředky

(1) O opravném prostředku proti rozhodnutí o zákonném nároku na dávku důchodového zabezpečení uvedenou v § 7 písm. a) č. 1 až 7, písm. b) a c) rozhoduje soud;¹⁵⁾ jde-li však o rozhodnutí o výchovném a zvýšení pro bezmocnost k sociálnímu důchodu, rozhoduje soud o opravném prostředku až proti rozhodnutí odvolacího orgánu.

(2) Opravný prostředek není přípustný

a) proti rozhodnutí, které je podkladem pro rozhodnutí o zákonném nároku na dávku důchodového zabezpečení; soud přezkoumá taková rozhodnutí jen při rozhodování o opravném prostředku proti rozhodnutí státního orgánu;

b) proti rozhodnutí o žádosti o odstranění tvrdosti zákona.

(3) Nemá-li navrhovatel obecný soud v České republice, je příslušný k rozhodnutí o opravném prostředku soud, v jehož obvodu má sídlo orgán, který rozhodnutí vydal.

(4) Požádá-li účastník řízení před uplynutím lhůty k podání opravného prostředku o sdělení podkladů pro výpočet dávky důchodového zabezpečení, počíná běžet nová lhůta k podání opravného prostředku ode dne, kdy byly účastníku tyto podklady doručeny.

(5) Opravný prostředek, o němž rozhoduje soud, může navrhovatel vzít zpět bez souhlasu soudu, jestliže mu bylo novým rozhodnutím příslušného orgánu plně vyhověno.

(6) Opravný prostředek proti rozhodnutí vydanému podle § 106 odst. 4 nemá odkladný účinek.

§ 123

zrušen

§ 124

Doručování písemností

Do vlastních rukou se doručují

a) rozhodnutí, jimiž se dávka sociální péče nebo služba sociální péče nepřiznává, odnímá, snižuje nebo se zastavuje výplata dávky sociální péče, a rozhodnutí, jimiž se ukládá povinnost vrátit neprávem vyplácené částky,

b) předvolání poživatele dávky sociální péče nebo služby sociální péče podmíněné nepříznivým zdravotním stavem nebo občana se změněnou pracovní schopností k vyšetření zdravotního stavu nebo jinému odbornému vyšetření.

§ 125

Náhrada nákladů řízení

(1) Orgány sociálního zabezpečení nemají nárok na náhradu nákladů vzniklých v řízení o dávkách sociální péče a službách sociální péče.

(2) Příslušný státní orgán nahrazuje v rozsahu stanoveném prováděcím předpisem náklady vzniklé občanům, popřípadě jejich průvodcům, kteří se na vyzvání dostaví k jednání orgánu ve věcech sociální péče nebo se pro potřeby tohoto orgánu podrobí vyšetření zdravotního stavu nebo jinému odbornému vyšetření.

(3) Nároky na náhradu nákladů občanů v řízení před soudem upravují zvláštní předpisy.¹⁶⁾

§ 126

Obecné předpisy o řízení

Pokud tento zákon nebo zákony národních rad o působnosti orgánů republik v sociálním zabezpečení nestanoví ve věcech sociální péče odchylky od obecných předpisů o správním řízení, platí tyto předpisy.

HLAVA ČTVRTÁ

PRÁVNÍ ÚKONY A POČÍTÁNÍ ČASU

§ 127

Právní úkony

(1) Právní úkon (žádost o dávku nebo službu sociální péče apod.) je projev vůle směřující ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují.

(2) Právní úkon, který nebyl učiněn formou stanovenou předpisy sociálního zabezpečení uvedenými v § 112 odst. 1, je neplatný.

(3) Jinak pro právní úkony, jejich neplatnost a důsledky této neplatnosti platí ustanovení občanského zákoníku.

§ 128

Počítání času

(1) Lhůta určená podle dní počíná dnem, který následuje po události, jež je rozhodující pro její počátek.

(2) Poslední den lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, kdy došlo k události určující počátek lhůty; není-li takový den v měsíci, připadá poslední den lhůty na poslední den v měsíci.

(3) Příkladně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Tato lhůta je zachována, je-li posledního dne lhůty učiněn úkon u příslušného orgánu sociálního zabezpečení nebo je-li podání odevzdáno k poštovní přepravě; pro lhůty u úkonů učiněných vůči soudu platí občanský soudní řád.

ČÁST PÁTÁ

SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ VOJÁKŮ Z POVOLÁNÍ, PŘÍSLUŠNÍKŮ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY A PŘÍSLUŠNÍKŮ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY

§ 129

Osobní rozsah

Pro vojáky z povolání a vojáky, kteří jsou po dobu činné služby hmotně zabezpečeni jako vojáci z povolání, příslušníky Policie České republiky, příslušníky Vězeňské služby České republiky a příslušníky ostatních bezpečnostních sborů a bezpečnostních služeb a občany, kteří byli těmito vojáky nebo příslušníky a splnili podmínky nároku na důchod podle této části (dále jen "vojáci z povolání"), platí ostatní ustanovení tohoto zákona, pokud se v této části nestanoví jinak.

§ 130

Kategorie funkcí

(1) Služba vojáků z povolání (dále jen "služba") vykonávaná před 1. lednem 1993 je zařazena pro účely důchodového zabezpečení podle druhů vykonávaných funkcí do I. nebo II. kategorie. Služba vykonávaná po 31. prosinci 1992 se pro účely důchodového zabezpečení považuje za zaměstnání III. pracovní kategorie.

(2) zrušen

(3) Doba služby konané od 9. května 1945 do 31. prosince 1964 se hodnotí jako výkon funkce I. kategorie; služba konaná od 1. ledna 1965 do 31. prosince 1992 se zařazuje do I. nebo II. kategorie funkcí.

(4) Byl-li voják z povolání před nástupem služby zaměstnán v zaměstnání zařazeném do I. (II.) pracovní kategorie, hodnotí se toto zaměstnání pro nárok na důchod jako služba zařazená do I. (II.) kategorie funkcí. Doba odbojové činnosti se hodnotí jako doba výkonu funkce I. kategorie.

§ 131

Průměrný měsíční výdělek

(1) Rozhodným obdobím je období deseti po sobě následujících kalendářních roků před rokem, v němž voják z povolání naposledy skončil službu.

(2) Jestliže voják z povolání konal službu po dobu kratší pěti kalendářních roků, zjišťuje se průměrný měsíční výdělek za kalendářní roky trvání služby vojáka z povolání.

(3) Průměrný měsíční výdělek pro vyměření invalidního a částečného invalidního důchodu vojáka z povolání činí nejméně částku stanovenou prováděcím předpisem.

(4) Ustanovení odstavců 1 až 3 platí, pokud není výhodnější průměrný měsíční výdělek zjištěný podle § 12.

§ 132

Podmínky nároku na starobní důchod

(1) Voják z povolání má nárok na starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku aspoň

a) 55 let, konal-li nejméně 20 roků službu zařazenou do I. kategorie funkcí,

b) 57 let, konal-li nejméně 20 roků službu v ostatních případech.

(2) Věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod vojákyně z povolání se posuzuje podle počtu vychovaných dětí, pokud je to pro ni výhodnější.

§ 133

Výše starobního důchodu

(1) Základní výměra starobního důchodu činí

a) 60 % průměrného měsíčního výdělku, konal-li voják z povolání nejméně 20 roků službu zařazenou do I. kategorie funkcí (důchod z I. kategorie funkcí),

b) 55 % průměrného měsíčního výdělku, konal-li voják z povolání nejméně 20 roků službu v ostatních případech (důchod z II. kategorie funkcí).

(2) K základní výměře se přičítají vojákům z povolání za každý rok služby (zaměstnání) konané po dosažení věku 18 let od 21. roku služby (zaměstnání)

I. kategorie funkcí (pracovní kategorie)	2 ‰,
II. kategorie funkcí (pracovní kategorie)	1,5 ‰
a III. pracovní kategorie	1 ‰

průměrného měsíčního výdělku, nejvýše však celkem 25 % tohoto výdělku, a jde-li o vojáka, který konal nejméně 10 roků službu I. kategorie funkcí, nejvýše celkem 30 % průměrného měsíčního výdělku. Tato omezení neplatí, jde-li o důchod z I. kategorie funkcí nebo o zvýšení za dobu zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a).

(3) Konal-li voják z povolání službu různých kategorií funkcí nebo byl-li zaměstnán v zaměstnáních různých pracovních kategorií, včítá se pro zvýšení základní výměry podle odstavce 2 do doby 20 roků služby (zaměstnání),

a) jde-li o důchod z I. kategorie funkcí, nejprve 15 roků služby I. kategorie funkcí, a poté postupně doba zaměstnání III. pracovní kategorie a doba služby (zaměstnání) II. a I. kategorie funkcí (pracovní kategorie),

b) jde-li o důchod z II. kategorie funkcí, 20 roků služby; byla-li takto započtena do 20 roků služby i doba služby I. kategorie funkcí, přičítá se k základní výměře důchodu ještě 0,5 % průměrného měsíčního výdělku za každý takto započtený rok služby I. kategorie funkcí.

(4) Nejvyšší výměra starobního důchodu činí měsíčně

a) 3 800 Kč, konal-li voják z povolání aspoň 20 roků službu zařazenou do I. kategorie funkcí,

b) 3 250 Kč, konal-li voják z povolání aspoň 20 roků službu, z toho nejméně 10 roků službu zařazenou do I. kategorie funkcí, nebo

c) 2 900 Kč.

(5) Ustanovení § 24 odst. 2 až 6 platí i zde.

§ 134

Podmínky nároku na invalidní důchod

(1) Voják z povolání má nárok na invalidní důchod, jestliže splnil podmínky uvedené v § 29 a

a) stal se invalidním v době služby nebo nejspozději do dvou let od jejího skončení, nebo

b) konal nejméně 20 roků službu.

(2) Invalidní důchod vojáka z povolání, který se stal invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ním, náleží vždy podle této části zákona bez ohledu na délku doby, která uplynula od skončení služby.

§ 135

Výše invalidního důchodu

(1) Základní výměra invalidního důchodu činí

a) 60 % průměrného měsíčního výdělku, konal-li voják z povolání aspoň 20 roků službu I. kategorie funkcí, nebo stal-li se invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu služby I. kategorie funkcí nebo v přímé souvislosti s ním (důchod z I. kategorie funkcí),

b) 55 % průměrného měsíčního výdělku, konal-li voják z povolání aspoň 20 roků službu, nebo stal-li se invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu služby II. kategorie funkcí nebo v přímé souvislosti s ním (důchod z II. kategorie funkcí), nebo

c) 50 % průměrného měsíčního výdělku v ostatních případech (důchod z III. pracovní kategorie).

(2) K základní výměře se přičítají vojákům z povolání uvedeným v odstavci 1 písm. a) a b) od 21. roku služby (zaměstnání) a ostatním vojákům z povolání od 26. roku služby (zaměstnání) za každý rok služby (zaměstnání) konané po dosažení věku 18 let

I. kategorie funkcí (pracovní kategorie)	2 %,
II. kategorie funkcí (pracovní kategorie)	1,5 %,
III. pracovní kategorie	1 %
a přičtené doby	1 %

průměrného měsíčního výdělku, nejvýše však celkem 25 % tohoto výdělku, a jde-li o vojáka z povolání, který konal nejméně 10 roků službu I. kategorie funkcí, nejvýše celkem 30 % průměrného měsíčního výdělku. Tato omezení neplatí, jde-li o důchod z I. kategorie funkcí nebo o zvýšení za dobu zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a).

(3) Konal-li voják z povolání službu různých kategorií funkcí nebo byl-li zaměstnán v zaměstnáních různých pracovních kategorií, včítá se pro zvýšení základní výměry podle odstavce 2 do doby 20 (25) roků služby (zaměstnání),

a) jde-li o důchod z I. kategorie funkcí, nejprve 15 roků služby I. kategorie funkcí, a poté postupně doba zaměstnání III. pracovní kategorie a doba služby (zaměstnání) II. a I. kategorie funkcí (pracovní kategorie); pokud doba služby I. kategorie funkcí nečiní 15 roků, včítá se nejprve 15 roků služby, popřípadě celá doba služby, jestliže je kratší než 15 roků,

b) jde-li o důchod z II. kategorie funkcí, 20 roků služby, popřípadě celá doba služby, jestliže je kratší než 20 roků; byla-li takto započtena do 20 roků služby doba služby I. kategorie funkcí, přičítá se k základní výměře důchodu ještě 0,5 % průměrného měsíčního výdělku za každý takto započtený rok služby I. kategorie funkcí, nebo

c) jde-li o důchod z III. pracovní kategorie, platí obdobně ustanovení § 22 odst. 5.

(4) Nejvyšší výměra invalidního důchodu činí měsíčně

a) 3 800 Kč, konal-li voják z povolání aspoň 20 roků službu I. kategorie funkcí, anebo se stal invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu služby I. kategorie funkcí nebo v přímé souvislosti s ním,

b) 3 250 Kč, konal-li voják z povolání aspoň 20 roků službu, z toho nejméně 10 roků službu I. kategorie funkcí, anebo se stal invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu služby II. kategorie funkcí nebo v přímé souvislosti s ním a konal aspoň 10 roků službu I. kategorie funkcí,

c) 2 900 Kč, konal-li voják z povolání aspoň 20 roků službu, anebo se stal invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu služby II. kategorie funkcí nebo v přímé souvislosti s ním, nebo

d) 2 800 Kč.

(5) Ustanovení § 30 odst. 1 a § 31 odst. 2 a 3 platí obdobně.

§ 136

Podmínky nároku na částečný invalidní důchod

(1) Voják z povolání má nárok na částečný invalidní důchod, jestliže splnil podmínky uvedené v § 37 odst. 1 až 4 a

a) stal se částečně invalidním v době trvání služby nebo nejpozději do dvou let od jejího skončení, nebo

b) konal nejméně 20 roků službu.

(2) Ustanovení § 134 odst. 2 platí obdobně.

§ 137

zrušen

§ 138

Důchod za výsluhu let

(1) Nárok na důchod za výsluhu let má za podmínek a ve výši stanovených pro výkonného letce též voják z povolání, který vykonával funkce zvláštní povahy nebo zvláštního stupně nebezpečnosti; okruh funkcí výkonných letců, funkcí zvláštní povahy nebo zvláštního stupně nebezpečnosti a funkcí řídicích letového provozu, které zakládají nárok na důchod za výsluhu let, stanoví v oborech své působnosti ministři obrany a vnitra.

(2) Nárok na důchod za výsluhu let umělce má za podmínek a ve výši stanovených pro umělce též voják z povolání, který vykonával funkci dirigenta nebo člena orchestru uvedeného v § 40 odst. 2 a který byl určen příslušným orgánem ministerstva obrany nebo vnitra po projednání s Ministerstvem kultury, jestliže jeho služba skončila.

§ 139

Nejvyšší výměra dávek při souběhu

(1) Nejvyšší výměry úhrnu vyplácených důchodů činí měsíčně

a) 4 700 Kč, jde-li o vojáka z povolání uvedeného v § 135 odst. 4 písm. a),

b) 4 150 Kč, jde-li o vojáka z povolání uvedeného v § 135 odst. 4 písm. b),

c) 3 800 Kč, jde-li o vojáka z povolání uvedeného v § 135 odst. 4 písm. c), nebo

d) 3 700 Kč.

(2) Důchod (úhm důchodů) spolu se zvýšením důchodu pro bezmocnost nesmí přesáhnout částky uvedené v odstavci 1.

(3) Ustanovení § 56 odst. 3 až 6 platí obdobně.

§ 140

zrušen

§ 141

Dohoda o srážkách z důchodu

Dohodu o srážkách z důchodu lze uzavřít též pro pohledávku útvaru ozbrojených sil nebo sboru, která vznikla za trvání služebního poměru vojáka z povolání.

§ 142

Organizace a řízení

(1) zrušen

(2) zrušen

(3) zrušen

(4) zrušen

(5) zrušen

(6) Orgány Ministerstva obrany, které jsou příslušné k rozhodování o dávkách důchodového zabezpečení vojáků z povolání, poskytují poživatelům důchodů a jejich rodinným příslušníkům, kteří nejsou důchodově zabezpečeni, též peněžité dávky sociální péče, a to

a) občanům těžce postiženým na zdraví a starým občanům,

b) občanům, kteří potřebují zvláštní pomoc,

c) příspěvek na rekreaci dětí důchodce.

(7) Ministerstvo obrany může zřizovat ústavy sociální péče a poskytovat i další služby a dávky sociální péče pro

a) poživatele důchodů vyplácených Vojenským úřadem sociálního zabezpečení a jejich rodinné příslušníky,

b) účastníky odboje a jejich manželky (manžele).

§ 143

Žádost o dávku

(1) zrušen

(2) zrušen

(3) zrušen

(4) Žádost o peněžitou dávku sociální péče podává oprávněný u plátce důchodu.

§ 144

zrušen

§ 145

Odvolací řízení

(1) Proti rozhodnutí o dávce sociální péče lze podat písemné odvolání do 15 dnů u orgánu, který je vydal; odvolání není přípustné proti rozhodnutí o odstranění tvrdosti.

(2) Orgán, který napadené rozhodnutí vydal, může odvolání sám plně vyhovět; neučiní-li tak, je povinen nejpozději do 30 dnů od podání odvolání předložit je orgánu příslušnému k rozhodnutí o odvolání.

(3) Odvolacím orgánem je služební orgán nejbližší nadřízený služebnímu orgánu, který rozhodnutí vydal.

(4) Odvolací orgán je povinen rozhodnout o odvolání bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 60 dnů ode dne podání odvolání; pokud nelze v této lhůtě o odvolání rozhodnout, musí být oprávněnému písemně sděleny důvody a doba, během níž se o odvolání rozhodne.

(5) Proti rozhodnutí o odvolání se nelze odvolat.

(6) Pro řízení v sociálním zabezpečení v ozbrojených silách neplatí ustanovení § 122 odst. 1 až 3 a 5 a § 126.

ČÁST ŠESTÁ

DŮCHODOVÉ ZABEZPEČENÍ A NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ OSOB SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÝCH

HLAVA PRVNÍ

Obecná ustanovení

§ 145a

nadpis neplatil

(1) Osoba samostatně výdělečně činná (§ 2 odst. 3 a 4), která vykonává samostatnou výdělečnou činnost na území České republiky a splňuje dále stanovené podmínky, je účastna důchodového zabezpečení (§ 6) a nemocenského pojištění.

(2) Osoba samostatně výdělečně činná je podle tohoto zákona účastna důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění jen jednou, i když vykonává několik činností uvedených v § 2 odst. 3.

(3) Osoba samostatně výdělečně činná, která je zároveň spolupracující osobou (§ 2 odst. 4), je z činnosti osoby samostatně výdělečně činné a spolupracující osoby účastna důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění jen jako osoba samostatně výdělečně činná. Je-li spolupracující osoba zároveň spolupracující osobou jiné osoby samostatně výdělečně činné, posuzuje se účast spolupracující osoby na důchodovém zabezpečení a nemocenském pojištění samostatně z každé její činnosti.

HLAVA DRUHÁ

Účast na důchodovém zabezpečení

§ 145b

nadpis neplatil

(1) V kalendářním roce, v němž osoba samostatně výdělečně činná zahájila nebo znovu zahájila (dále jen "zahájila") samostatnou výdělečnou činnost, vzniká její účast na důchodovém zabezpečení dnem zahájení této činnosti, nejdříve však dnem, od kterého je oprávněna tuto činnost vykonávat, a trvá až do 31. prosince kalendářního roku, v němž tuto činnost zahájila, pokud nezanikne podle § 145d.

(2) Účast na důchodovém zabezpečení osoby samostatně výdělečně činné, která je podle § 6 odst. 1 písm. a) až e) účastna důchodového zabezpečení již z jiného důvodu nebo je poživitelem starobního nebo invalidního důchodu, vznikne podle odstavce 1, jestliže

a) se přihlásila k účasti na důchodovém zabezpečení,⁴¹⁾ nebo

b) její příjem ze samostatně výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení⁴²⁾ (dále jen "příjem") dosáhl za kalendářní rok aspoň částky dvanáctinásobku minimální mzdy; tato částka se sníží o částku minimální mzdy za každý kalendářní měsíc, v němž ani jeden den netrval výkon samostatně výdělečné činnosti, a kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc osoba samostatně výdělečně činná měla nárok na nemocenské z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných, popřípadě pobírala takové nemocenské, vykonávala službu v ozbrojených silách (civilní službu) nebo pobírala peněžitou pomoc v mateřství (peněžitou pomoc) z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných. Minimální mzdou se zde rozumí částka minimální mzdy za měsíc pro pracovníky v pracovním poměru odměňované měsíční mzdou,⁴³⁾ která je platná 1. ledna kalendářního roku, v němž osoba samostatně výdělečně činná zahájila svou činnost. U poživitele starobního nebo invalidního důchodu se pro účely tohoto zákona dobou pobírání nemocenského z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných rozumí též doba pracovní neschopnosti po uplynutí podpůrní doby pro poskytování nemocenského stanovené předpisy nemocenského pojištění. V případě uvedeném v § 145a odst. 3 větě druhé se příjem spolupracující osoby zjišťuje jako podíl spolupracující osoby na společných příjmech dosažených spoluprací s osobou samostatně výdělečně činnou; tyto podíly se v případě spolupráce s několika osobami samostatně výdělečně činnými nesčítají. Jestliže osoba samostatně výdělečně činná byla v kalendářním roce současně též spolupracující osobou, považuje se za její příjem též její podíl na společných příjmech⁴⁸⁾ dosažený za období, ve kterém byla současně osobou samostatně výdělečně činnou i spolupracující osobou.

(3) Nebyla-li osoba samostatně výdělečně činná, která byla podle § 6 odst. 1 písm. a) až e) účastna důchodového zabezpečení již z jiného důvodu nebo byla poživitelem starobního nebo invalidního důchodu, účastna důchodového zabezpečení podle této části, vznikne její účast na důchodovém zabezpečení dnem následujícím po dni zániku účasti na důchodovém zabezpečení z jiného důvodu nebo po dni zániku nároku na invalidní důchod nebo na výplatu starobního důchodu a trvá až do 31. prosince kalendářního roku, v němž k tomuto zániku došlo, pokud účast na důchodovém zabezpečení nezanikne podle § 145d.

(4) Spolupracující osoba může být účastna důchodového zabezpečení, jen je-li účastna tohoto zabezpečení osoba samostatně výdělečně činná.

§ 145c

(1) Osoba samostatně výdělečně činná je v kalendářním roce účastna důchodového zabezpečení, pokud se v § 145b

nestanoví jinak, dosáhl-li její příjem v předchozím kalendářním roce aspoň částky uvedené v § 145b odst. 2 písm. b) větě první; minimální mzdou se zde rozumí částka minimální mzdy za měsíc pro pracovníky v pracovním poměru odměňované měsíční mzdou,⁴³⁾ která je platná 1. ledna kalendářního roku, v němž se posuzuje účast na důchodovém zabezpečení. Pokud však osoba samostatně výdělečně činná, která nesplňuje podmínku stanovené výše příjmu, se neodhlásila z účasti na důchodovém zabezpečení podle této části, trvá tato účast i nadále. Jestliže osoba samostatně výdělečně činná byla v předchozím kalendářním roce současně též spolupracující osobou, považuje se za její příjem též její podíl na společných příjmech⁴⁸⁾ dosažený za období, ve kterém byla současně osobou samostatně výdělečně činnou i spolupracující osobou. Byla-li však spolupracující osoba v předchozím kalendářním roce též osobou samostatně výdělečně činnou, nepřihlíží se k jejímu příjmu ze samostatné výdělečné činnosti. Ustanovení § 145b odst. 2 písm. b) věta čtvrtá platí zde obdobně.

(2) Nedosáhl-li příjem osoby samostatně výdělečně činné v předchozím kalendářním roce částky uvedené v odstavci 1 a osoba samostatně výdělečně činná se odhlásila z účasti na důchodovém zabezpečení, zaniká její účast na důchodovém zabezpečení uplynutím kalendářního měsíce, za který bylo nebo mělo být zapláceno pojistné na důchodové zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti³⁰⁾ splatné ke dni, ve kterém se odhlásila z účasti na důchodovém zabezpečení, nejdříve však uplynutím kalendářního roku, v němž příjem osoby samostatně výdělečně činné nedosáhl částky uvedené v odstavci 1.

(3) Zanikla-li účast na důchodovém zabezpečení osoby samostatně výdělečně činné podle odstavce 2, vzniká znovu dnem 1. ledna kalendářního roku následujícího po roce, v němž její příjem dosáhl částky uvedené v odstavci 1, pokud samostatná výdělečná činnost byla od zániku účasti do tohoto data dále vykonávána.

nadpis vypuštěn

nadpis vypuštěn

nadpis neplatí

§ 145d

(1) Účast na důchodovém zabezpečení osoby samostatně výdělečně činné zaniká dnem

a) kterým byla ukončena samostatná výdělečná činnost,

b) zániku oprávnění vykonávat samostatnou výdělečnou činnost,

c) od kterého podle svého prohlášení přestala vykonávat samostatnou výdělečnou činnost soustavně, pokud jde o osoby uvedené v § 2 odst. 3 písm. d) a f),

d) od kterého byl osobě samostatně výdělečně činné pozastaven výkon její činnosti,⁴⁴⁾ nebo

e) od kterého se odhlásila z účasti na důchodovém zabezpečení z důvodu přerušování samostatné výdělečné činnosti na dobu aspoň dvou kalendářních měsíců po sobě jdoucích po dni, ve kterém se odhlásila, ne však dříve než dnem, ve kterém se odhlásila z této účasti.

(2) Za ukončení samostatné výdělečné činnosti podle odstavce 1 písm. a) se považuje též přerušování této činnosti, které trvá aspoň šest kalendářních měsíců po sobě jdoucích; to neplatí, byla-li samostatná výdělečná činnost přerušena z důvodů uvedených v § 145b odst. 2 písm. b).

(3) Dnem zániku účasti na důchodovém zabezpečení osoby samostatně výdělečně činné zaniká vždy účast na důchodovém zabezpečení její spolupracující osoby.

HLAVA TŘETÍ

Nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných

§ 145e

Společné ustanovení

Pro nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných platí ustanovení předpisů o nemocenském pojištění zaměstnanců, pokud se dále nestanoví jinak.

§ 145f

Účast na nemocenském pojištění

(1) Nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných je dobrovolné. Nemocenského pojištění může být účastna jen osoba samostatně výdělečně činná, která je účastna důchodového zabezpečení podle této části.

(2) Účast osoby samostatně výdělečně činné na nemocenském pojištění vzniká dnem, od kterého se přihlásila k nemocenskému pojištění, ne však dříve než dnem, ve kterém se k pojištění přihlásila; nemocenské pojištění však vznikne dnem, od kterého se osoba samostatně výdělečně činná přihlásila k nemocenskému pojištění, pokud se k němu přihlásila nejpozději do osmi dnů od vzniku účasti na důchodovém zabezpečení nebo nejpozději v den, kdy byla povinna podat přehled o příjmech podle zvláštního zákona,⁴⁵⁾ jestliže její účast na důchodovém zabezpečení vznikla podle 145c odst. 3.

(3) Účast osoby samostatně výdělečně činné na nemocenském pojištění zaniká

a) dnem, od kterého se odhlásila z nemocenského pojištění, ne však dříve než dnem, ve kterém se z nemocenského pojištění odhlásila,

b) dnem zániku účasti na důchodovém zabezpečení,

c) posledním dnem kalendářního měsíce, na který bezprostředně navazují tři kalendářní měsíce po sobě jdoucí, za které nebylo zapláceno splatné pojistné na nemocenské pojištění (dále jen "pojistné").

(4) Ustanovení předchozích odstavců platí obdobně pro spolupracující osoby s tím, že přihlášení k nemocenskému pojištění a odhlášení z něho provádí za ně osoba samostatně výdělečně činná.

označení hlavy vypuštěno

§ 145g

Přehled dávek

Z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných se poskytují tyto dávky:

a) nemocenské,

b) peněžitá pomoc v mateřství.

od 1.1.1993 označení hlavy posunuto

Nemocenské

§ 145h

(1) Nemocenské náleží osobě samostatně výdělečně činné, která je uznána dočasně neschopnou k výkonu své dosavadní samostatné výdělečné činnosti pro nemoc nebo úraz nebo z důvodů poskytování lázeňské péče (dále jen "pracovní neschopnost"); za pracovní neschopnost se považuje též přijetí osoby samostatně výdělečně činné do ústavní péče ve zdravotnickém zařízení. Nemocenské náleží též, byla-li osobě samostatně výdělečně činné nařízena karanténa podle předpisů o opatřeních proti přenosným nemocem (dále jen "karanténa").

(2) Nemocenské podle odstavce 1 náleží, pokud

a) osoba samostatně výdělečně činná nevykonává osobně po dobu pracovní neschopnosti nebo karantény samostatnou výdělečnou činnost,

b) bylo zapláceno pojistné za dobu účasti na nemocenském pojištění, z něhož je nárok na nemocenské uplatněn, a to včetně kalendářního měsíce bezprostředně předcházejícího kalendářnímu měsíci, v němž vznikla pracovní neschopnost (byla nařízena karanténa); při vzniku pracovní neschopnosti (nařízení karantény) v kalendářním měsíci, ve kterém vzniklo nemocenské pojištění osoby samostatně výdělečně činné, musí být zapláceno pojistné za tento kalendářní měsíc. Podmínka zaplacení pojistného je splněna, pokud osoba samostatně výdělečně činná zaplatí pojistné nejpozději do tří měsíců ode dne vzniku pracovní neschopnosti (nařízení karantény),

c) účast na nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných trvala aspoň po dobu tří měsíců bezprostředně předcházejících dni vzniku pracovní neschopnosti (nařízení karantény); to však neplatí, vznikla-li účast na nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných současně s účastí na důchodovém zabezpečení podle této části.

od 1.1.1993 označení hlavy posunuto

§ 145i

(1) Nemocenské se stanoví z denního vyměřovacího základu, který se zjistí tak, že se vyměřovací základ zjištěný z rozhodného období dělí počtem kalendářních dnů připadajících na rozhodné období. Do tohoto počtu dnů se nezahrnují kalendářní dny připadající na kalendářní měsíce, za které se podle zvláštního zákona neplatí zálohy na pojistné na důchodové zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti⁴⁶⁾ nebo v nichž nebyla osoba samostatně výdělečně činná účastna důchodového zabezpečení podle této části.

(2) Vyměřovacím základem podle odstavce 1 je úhrn měsíčních vyměřovacích základů pro zálohy na pojistné na důchodové zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.⁴⁷⁾

(3) Rozhodným obdobím je kalendářní rok předcházející roku, v němž vznikla pracovní neschopnost, pokud není dále stanoveno jinak.

(4) Jestliže v rozhodném období podle odstavce 3 není ani jeden kalendářní měsíc, na který se platí zálohy na pojistné na důchodové zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, je rozhodným obdobím doba od 1. ledna kalendářního roku, v němž vznikla pracovní neschopnost, do konce kalendářního měsíce bezprostředně předcházejícího kalendářnímu měsíci, v němž vznikla pracovní neschopnost. Není-li v rozhodném období podle předchozí věty ani jeden

kalendářní měsíc, na který se platí zálohy na pojistné na důchodové zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, je rozhodným obdobím kalendářní měsíc, v němž vznikla pracovní neschopnost.

(5) Denní vyměřovací základ zjištěný při vzniku pracovní neschopnosti platí po celou dobu jejího trvání, a to i tehdy, přechází-li tato neschopnost do následujícího kalendářního roku.

(6) Ustanovení předchozích odstavců platí obdobně pro stanovení nemocenského při karanténě.

nadpis vypuštěn

§ 145j

Peněžitá pomoc v mateřství

(1) Peněžitá pomoc v mateřství náleží ode dne, od kterého osoba samostatně výdělečně činná již nevykonává samostatnou výdělečnou činnost, a to od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu, nejdříve však od počátku osmého týdne před tímto dnem.

(2) Peněžitá pomoc v mateřství podle odstavce 1 náleží, pokud jsou splněny podmínky uvedené v § 145h odst. 2 písm. a) a b) a účast na nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných trvala aspoň po dobu 180 dnů v období jednoho roku před porodem, popřípadě převzetím dítěte do trvalé péče nahrazující mateřskou péčí. Nárok na peněžitou pomoc v mateřství podle předchozí věty však vzniká, jen je-li současně splněna podmínka účasti na nemocenském pojištění uvedená v § 6 zákona č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o příspěvcích na děti z nemocenského pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

§ 145k

zrušen

nadpis vypuštěn

§ 145l

zrušen

nadpis vypuštěn

§ 145m

zrušen

ČÁST SEDMÁ

Zabezpečení občanů konajících službu v ozbrojených silách nebo civilní službu a členů jejich rodin státními dávkami

HLAVA PRVNÍ

Obecné ustanovení

§ 145n

Ze zabezpečení občanů konajících službu v ozbrojených silách nebo civilní službu a členů jejich rodin se poskytují tyto státní dávky:

- a) zrušeno
- b) příspěvek na úhradu za užívání bytu,
- c) náhrada výdělku při službě v ozbrojených silách.

HLAVA DRUHÁ

vypuštěna

§ 145o

zrušen

§ 145p

zrušen

§ 145r

zrušen

HLAVA TŘETÍ

Příspěvek na úhradu za užívání bytu

§ 145s

(1) Příspěvek na úhradu za užívání bytu náleží občanu, koná-li základní (náhradní) službu v ozbrojených silách České republiky nebo civilní službu²⁰⁾ místo této služby (dále jen "voják"). Tento příspěvek náleží také tehdy, nemá-li občan nárok na zabezpečení při vojenském cvičení a dalších druzích služby v ozbrojených silách a při civilní službě konané místo vojenského cvičení.

(2) Příspěvek na úhradu za užívání bytu se poskytuje k plné úhradě za užívání bytu, nejvýše však v částce 660 Kč měsíčně. Příspěvek nenáleží, pokud voják byt po dobu služby pronajímá.

(3) Do částky úhrady za užívání bytu se započítává také úhrada za služby spojené s užíváním bytu. Pokud tato úhrada není zahrnuta v úhradě za užívání bytu nebo je v ní zahrnuta jen zčásti, má se za to, že úhrada za služby spojené s užíváním bytu činí 200 Kč měsíčně, pokud skutečné náklady na tyto služby nejsou nižší.

(4) Za byt se považuje také obytná místnost v zařízení určeném k trvalému bydlení přidělená příslušným orgánem nebo organizací.

(5) Pokud organizace, v níž se vykonává civilní služba, hradí občanu, který po dobu výkonu civilní služby bydlí ve svém bytě, náklady vynaložené na jeho ubytování,²³⁾ příspěvek na úhradu za užívání bytu nenáleží.

(6) Pokud je byt ve společném nájmu více osob, vychází se při stanovení výše příspěvku podle odstavce 2 z té části, kterou se na nájemném podílí voják.

HLAVA ČTVRTÁ

Náhrada výdělku při službě v ozbrojených silách a při civilní službě

§ 145t

(1) Náhrada výdělku náleží osobám samostatně výdělečně činným při vojenském cvičení a dalších druzích služby v ozbrojených silách a při civilní službě konané místo vojenského cvičení.

(2) Náhrada výdělku činí za každý kalendářní den vojenského cvičení (jiné služby)

- a) 50% průměrné denní částky vyměřovacího základu,²⁴⁾ nevyživuje-li osoba samostatně výdělečně činná žádnou osobu,
- b) 65% průměrné denní částky vyměřovacího základu, vyživuje-li osoba samostatně výdělečně činná jednu osobu,
- c) 90% průměrné denní částky vyměřovacího základu, vyživuje-li osoba samostatně výdělečně činná dvě osoby, a
- d) 95% průměrné denní částky vyměřovacího základu, vyživuje-li osoba samostatně výdělečně činná tři a více osob.

(3) Vyživovanými osobami se rozumějí osoby, které se uznávají za vyživované při poskytování náhrady mzdy při vojenském cvičení pracovníkům v pracovním poměru.²⁵⁾

(4) Náhradu výdělku poskytuje příslušný orgán sociálního zabezpečení, který provádí sociální zabezpečení osob samostatně výdělečně činných.

HLAVA PÁTÁ

Společná ustanovení

§ 145u

(1) Příspěvek na úhradu za užívání bytu náleží od prvního dne služby; splní-li se podmínky pro nárok na tento příspěvek teprve po nástupu služby, vzniká nárok dnem splnění podmínek. Má-li však voják nárok na náhradu mzdy (příjmu) za dobu po nástupu služby, náleží příspěvek až ode dne následujícího po posledním dni, za který ještě náležela tato náhrada.

(2) Nárok na příspěvek na úhradu za užívání bytu zaniká dnem, kterým pominula některá z podmínek pro trvání nároku. Pomine-li však některá z podmínek trvání nároku až po 22. dni v měsíci, zaniká nárok na příspěvek na úhradu za užívání bytu až posledním dnem tohoto kalendářního měsíce; trvá-li však služba aspoň po část měsíce, náleží příspěvek na úhradu za užívání bytu po celý kalendářní měsíc.

(3) Náleží-li příspěvek na úhradu za užívání bytu jen po část měsíce, vyplácí se za každý den služby třicetina měsíční částky příspěvku na úhradu za užívání bytu.

(4) Dalšími druhy služby v ozbrojených silách se pro účely sociálního zabezpečení rozumějí

a) další služba (§ 37 branného zákona), pokud občan není hmotně zabezpečen jako voják z povolání,

b) mimořádná služba (§ 46 odst. 1 branného zákona),

c) zvláštní služba (§ 46 odst. 2 branného zákona), s výjimkou zvláštní služby příslušníků policejních sborů (Sboru národní bezpečnosti),

d) osobní úkony pro potřebu ozbrojených sil (§ 45 branného zákona).

(5) Není-li v této hlavě stanoveno jinak, platí pro dávky ze zabezpečení občanů konajících službu v ozbrojených silách nebo civilní službu a členů jejich rodin obdobně společná ustanovení o dávkách sociální péče (§ 94 a násl.).

ČÁST OSMÁ

ZVÝŠENÍ VYPLÁCENÝCH DŮCHODŮ

HLAVA PRVNÍ

ZVÝŠENÍ DŮCHODŮ PŘIZNANÝCH PŘED 1. ŘÍJNEM 1988

§ 146

Zvýšení starobních a invalidních důchodů a důchodů za výsluhu let

(1) Starobní a invalidní důchody a důchody za výsluhu let se zvyšují takto:

rok přiznání důchodu	výše zvýšení měsíčně Kč	
do 31. prosince 1975	140	
1976	130	
1977	120	
1978	110	
1979	100	
1980	90	
1981	80	
1982	70	
1983	60	
1984	50	
1985 až 30. září 1988	40.	

(2) Rokem přiznání důchodu se rozumí rok, do něhož spadá den, od kterého byl důchod přiznán, pokud nárok na něj trval nepřetržitě až do dne, od kterého zvýšení důchodu náleží.

(3) Starobní a invalidní důchody přiznané ze zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie se kromě zvýšení podle odstavce 1 dále zvyšují o 80 Kč měsíčně, jde-li o důchod přiznaný z I. pracovní kategorie, a o 40 Kč měsíčně, jde-li o důchod přiznaný z II. pracovní kategorie. Jako důchody ze zaměstnání I. pracovní kategorie se zvyšují též invalidní důchody občanů, kteří konali službu v ozbrojených silách, pokud se takový občan stal invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu této služby nebo v přímé souvislosti s ním.

(4) Jako důchod přiznaný ze zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie se zvyšuje též starobní nebo invalidní důchod přiznaný z důchodového zabezpečení vojáků z povolání, pokud voják z povolání konal aspoň 20 roků službu zařazenou do I. (II.) kategorie funkcí nebo se stal plně invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu takové služby nebo v přímé souvislosti s ním. Jako důchod přiznaný ze zaměstnání II. pracovní kategorie se zvyšuje též důchod přiznaný ze sociálního zabezpečení vojáků z povolání podle předpisů platných před 1. lednem 1965, pokud se tento důchod stal podle předpisů platných po 31. prosinci 1964 důchodem starobním nebo invalidním a platila pro něj nejvyšší výměra důchodu stanovená pevnou částkou pro důchod přiznaný ze služby zařazené do II. kategorie funkcí.

§ 147

Zvýšení částečných invalidních důchodů

Částečné invalidní důchody se zvyšují o polovinu částky, která by náležela jako zvýšení k invalidnímu důchodu přiznanému v témže roce jako částečný invalidní důchod.

§ 148

Zvýšení vdovských a sirotčích důchodů

(1) Vdovské důchody se zvyšují o 60 % částky, která by náležela jako zvýšení k důchodu, z něhož byl vdovský důchod vyměřen.

(2) Sirotčí důchody jednostranně osiřelých dětí se zvyšují o 30 % a sirotčí důchody oboustranně osiřelých dětí o 50 % částky, která by náležela jako zvýšení k důchodu, z něhož byl sirotčí důchod vyměřen.

(3) Pokud sirotčí důchody po zvýšení podle odstavce 2 nedosahují nejnižších výměr uvedených v § 50 odst. 2, zvýší se na tyto nejnižší výměry.

§ 149

Zvýšení osobních důchodů

Osobní důchody se zvyšují o částku, která by náležela k důchodu (důchodům), který osobní důchod nahrazuje.

Zvýšení důchodů účastníků odboje

§ 150

(1) Starobní a invalidní důchody účastníků odboje se kromě zvýšení podle § 146 odst. 1 dále zvyšují o 120 Kč měsíčně, jde-li o důchod účastníka odboje I. skupiny, o 80 Kč měsíčně, jde-li o důchod účastníka odboje II. skupiny, a o 30 Kč měsíčně, jde-li o důchod účastníka odboje III. a IV. skupiny.

(2) Jsou-li splněny podmínky pro zvýšení starobního a invalidního důchodu jak podle odstavce 1, tak podle § 146 odst. 3 a 4, náleží jen jedno zvýšení, a to vyšší.

§ 151

Částečné invalidní důchody účastníků odboje a vdovské a sirotčí důchody vdov a sirotek po účastnících odboje se kromě zvýšení podle § 147 a 148 dále zvyšují, a to příslušným poměrem z částek uvedených v § 150 odst. 1. Ustanovení § 150 odst. 2 platí zde obdobně.

§ 152

Jestliže důchody účastníků odboje a vdov nebo sirotek po účastnících odboje nedosahují spolu se všemi zvýšeními podle § 146 až 151 a podle dříve platných předpisů¹⁷⁾ částky uvedené v § 64 odst. 2 a 3, § 65 odst. 2, 3, 5 a 6 a § 66, zvyšují se na tyto částky.

Společná ustanovení o zvýšení důchodů

§ 153

(1) Důchody přiznané před 1. říjnem 1988 se zvyšují od splátky důchodu splatné po 30. září 1988.

(2) Při souběhu nároků na výplatu více důchodů náleží zvýšení jen k jednomu důchodu, a to zvýšení nejvyšší. Zvýšení k důchodu upravenému pro souběh nároků na výplatu důchodů náleží v plné výši; dosavadní úprava nároků na výplatu důchodů při jejich souběhu zůstává přitom i po přičtení tohoto zvýšení nadále zachována.

(3) Jde-li však o zvýšení důchodu vypláceného v souběhu s vdovským důchodem po účastníku odboje upraveným podle § 152, snižuje se úhrn zvýšení o částku, o kterou byl takto upraven vdovský důchod, popřípadě snížený o částky zvýšení podle dříve platných předpisů,¹⁷⁾ pokud byly v nejnižší výměře stanovené dříve platnými předpisy zahrnuty.

§ 154

(1) Zvýšení náležející podle tohoto zákona a zvýšení důchodů podle dříve platných předpisů¹⁷⁾ se slučují s důchodem, ke kterému náleží, a tvoří s ním nadále jeden celek; sloučením s důchodem nároky na tato zvýšení zanikají.

(2) Při souběhu nároků na výplatu více důchodů se zvýšení podle tohoto zákona a podle zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 76/1979 Sb., o zvýšení důchodů, a zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 7/1982 Sb., o zvýšení důchodů a o některých změnách zákona o sociálním zabezpečení, slučují s důchodem starobním, invalidním, částečným invalidním nebo za výsluhu let, a jde-li o souběh nároků na vdovský a sirotčí důchod, s důchodem vdovským. Zvýšení podle zákona č. 108/1984 Sb., o zvýšení některých nízkých důchodů a o dalších změnách v sociálním zabezpečení, se vždy slučuje s tím důchodem, ke kterému náleží. Zvýšení podle zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 7/1982 Sb. se však slučuje s vdovským, popřípadě sirotčím důchodem, jde-li o souběh těchto důchodů s důchodem invalidním nebo částečným invalidním, které byly přepočteny podle čl. III odst. 2 zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 7/1982 Sb.

§ 155

Zvýšení náležející podle tohoto zákona a zvýšení náležející podle dříve platných předpisů¹⁷⁾ náleží, i když důchod spolu s takovým zvýšením přesáhne nejvyšší výměru důchodu nebo úhrnu důchodů stanovenou předpisy platnými před 1. říjnem 1988.

§ 156

Důchody vyplácené do ciziny se zvyšují podle předchozích ustanovení. K dílčím důchodům přiznaným podle mezinárodní smlouvy náleží zvýšení v plné výši, a to i v případě jejich výplaty do ciziny. Jestliže podle mezinárodní smlouvy náleží důchodci při jeho trvalém pobytu na území Československé socialistické republiky důchod jen podle československých předpisů, zvýší se důchod podle roku jeho přiznání ve smluvním státě, ze kterého důchodce přesídlil do Československé socialistické republiky.

§ 157

Jde-li o důchody upravené jako jediný zdroj příjmu, náleží zvýšení podle ustanovení § 146 až 156 k částce důchodu před jeho úpravou.

§ 158

Zvýšení podle § 146 odst. 3 a § 150 odst. 1 se poskytnou na žádost; na žádost se zvýší i částečné invalidní, vdovské a sirotčí důchody, jde-li o jejich zvýšení z částek zvýšení podle § 146 odst. 3 a § 150 odst. 1. Ostatní zvýšení se poskytnou bez žádosti. Zvýšení důchodů vyplácených orgány uvedenými v § 142 se poskytnou vždy bez žádosti.

HLAVA DRUHÁ

ZVÝŠENÍ DŮCHODŮ PŘIZNANÝCH PO 30. ZÁŘÍ 1988 PODLE PŘEDPISŮ PLATNÝCH PŘED 1. ŘÍJNEM 1988

§ 159

Důchody přiznané po 30. září 1988 podle předpisů platných před 1. říjnem 1988 se zvyšují podle § 146 až 158; za den přiznání důchodu se přitom pro účely zvýšení považuje 30. září 1988.

HLAVA TŘETÍ

ZVYŠOVÁNÍ DŮCHODŮ

§ 160

od 1.8.1991 včleněn do části deváté s jiným obsahem

ČÁST DEVÁTÁ

DŮCHODOVÉ PŘIPOJIŠTĚNÍ

§ 160

(1) Organizace může ve prospěch svých zaměstnanců sjednat u pojišťovny smlouvu o důchodovém připojištění (dále jen "připojištění").

(2) Pojistné na připojištění hradí organizace nebo v dohodnutém poměru organizace a zaměstnanci. Pojistné hrazené z prostředků organizace nesmí tvořit součást nákladů činnosti organizace.

(3) Vláda může nařízením stanovit podmínky, za nichž se provádí připojištění.

ČÁST DESÁTÁ

USTANOVENÍ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

HLAVA PRVNÍ

PŘECHODNÁ USTANOVENÍ

Základní ustanovení

§ 161

(1) O nárocích na dávky, jež vznikly před 1. říjnem 1988 a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, se rozhodne podle dříve platných předpisů s odchylkami dále stanovenými.

(2) Dávky přiznané podle předpisů platných před 1. říjnem 1988 se považují za dávky podle předpisů platných po 30. září 1988, a to ve výši v jaké náležely ke dni 30. září 1988 po zvýšení podle části osmé, pokud se dále nestanoví jinak.

§ 162

(1) Podle tohoto zákona se posuzují od 1. října 1988 i nároky na dávky, jejichž podmínky stanovené tímto zákonem

byly splněny před tímto dnem a nezakládaly nárok na dávky podle dříve platných předpisů, pokud se dále nestanoví jinak.

(2) Občanům, kteří splnili před 1. říjnem 1988 podmínky nároku na důchod stanovené dříve platnými předpisy kromě podmínky trvání zaměstnání,¹⁸⁾ vznikne nárok na důchod po 30. září 1988, jen pokud chybějící podmínku splní po tomto dni, a to za podmínek stanovených dřívějšími předpisy a ve výši podle tohoto zákona; jestliže tento občan po 30. září 1988 splní věkovou podmínku vzniku nároku na poměrný starobní důchod a byl zaměstnán nejméně 25 roků, vyměří se mu tento důchod, jako by šlo o vznik nároku na starobní důchod. Ustanovení předchozí věty však neplatí, získal-li pracující potřebnou dobu zaměstnání pro nárok na starobní důchod z I. pracovní kategorie; za den vzniku nároku se v tomto případě považuje 1. říjen 1988.

§ 163

Výše starobního důchodu, invalidního důchodu a důchodu za výsluhu let, na který vznikne nárok v době od 1. října 1988 do 31. prosince 1990, nesmí být nižší, než jeho výše stanovená podle předpisů platných před 1. říjnem 1988, a to i pokud se výše uvedených důchodů zjišťuje pro vyměření částečného invalidního, vdovského nebo sirotčího důchodu; vznikl-li nárok na uvedené důchody po 31. prosinci 1990, vyměří se důchod ve výši podle předpisů platných před 1. říjnem 1988 jen na žádost. K důchodu však nenáleží zvýšení podle části osmé tohoto zákona. Ustanovení § 12 odst. 1 až 5 a 7 však platí i v případě, že se uvedené důchody vyměřují podle předpisů dříve platných.

Starobní důchod

§ 164

(1) Výše starobního důchodu občanů, kteří splnili podmínky pro nárok na tento důchod před 1. říjnem 1988, jsou po vzniku nároku na starobní důchod nepřetržitě zaměstnání k 30. září 1988 a nepobírali starobní důchod ani jeho část, se stanoví podle předpisů platných po 30. září 1988. Tato výše však nesmí být nižší než výše stanovená podle dříve platných předpisů.

(2) Ke starobnímu důchodu vyměřenému podle odstavce 1 věty první nenáleží zvýšení podle části osmé a ani podle dříve platných předpisů.¹⁷⁾

§ 165

(1) Zvýšení starobního důchodu přiznaného podle předpisů platných před 1. říjnem 1988 za dobu dalšího zaměstnání konaného po 30. září 1988 náleží až do nejvyšších výměr stanovených tímto zákonem.

(2) Nejvyšší výměry úhrnu důchodů při souběhu stanovené tímto zákonem platí též, je-li jedním z důchodů starobní důchod vyměřený podle § 164 odst. 1.

§ 166

Důchody invalidní, částečně invalidní, vdovské a sirotčí

(1) Stal-li se poživatel invalidního (částečného invalidního) důchodu přiznaného před 1. říjnem 1988 částečně invalidním (invalidním), vyměří se částečný invalidní (invalidní) důchod podle předpisů platných po 30. září 1988. Částečný invalidní důchod nesmí být nižší než polovina dosavadního invalidního důchodu; invalidní důchod nesmí být nižší než dosavadní částečný invalidní důchod.

(2) Částečný invalidní důchod podle § 37 odst. 3 se přizná nejdříve od 1. října 1988.

(3) Jestliže zanikl nárok na invalidní, částečný invalidní nebo vdovský důchod, který vznikl před 1. říjnem 1988, a po 30. září 1988 do dvou roků po zániku tohoto nároku vznikl znovu nárok na takový důchod, nesmí být nově přiznaný důchod nižší, než dřívější důchod náležející ke dni zániku nároku včetně zvýšení, která by k němu náležela, kdyby nárok na něj trval ke dni 1. října 1988. Ustanovení předchozí věty platí obdobně pro sirotčí důchod; není přitom rozhodné, kdy na něj znovu vznikl nárok.

§ 167

Krácení vdovského důchodu a důchodu za výsluhu let

Vdovský důchod a důchod za výsluhu let zálohově krácené ke dni 1. října 1988 pro souběh s příjmem z výdělečné činnosti se krátí podle dříve platných předpisů až do konce zúčtovacího období stanoveného podle těchto předpisů a poté podle § 44 a 48; vyplacené zálohy se však již nezúčtovávají. Zvýšení k těmto důchodům podle části osmé náleží k vyplácené záloze v plné výši až do konce zúčtovacího období.

§ 168

Důchod manželky

Činí-li důchod manželky ke dni 1. října 1988 méně než 200 Kč měsíčně, upraví se na tuto částku od splátky důchodu splatné po 30. září 1988; činí-li více než 200 Kč měsíčně, výše důchodu se nemění.

§ 169

Změny druhů důchodů

Od 1. října 1988 se částečné důchody za výsluhu let považují za částečné invalidní důchody, vdovské důchody

družky přiznané podle předpisů platných před 1. červencem 1964 za vdovské důchody a důchody rodičů a sourozenců přiznané podle předpisů platných před 1. lednem 1957 za sociální důchody.

§ 169a

Doby zaměstnání v cizině

Doby zaměstnání a náhradní doby v cizině před 1. květnem 1990 se hodnotí podle předpisů platných před tímto dnem; přitom se nevyžaduje splnění podmínky povolení československých státních orgánů k pobytu v cizině.

§ 170

Pracovní kategorie

Zařazení zaměstnání vykonávaného před 1. říjnem 1988 do I. nebo II. pracovní kategorie se určuje po 30. září 1988 podle tohoto zákona, jestliže je to pro občana výhodnější a nevznikl mu nárok na důchod před 1. říjnem 1988; pokud však bylo zařazení zaměstnání vykonávaného před 1. říjnem 1988 výhodnější podle předpisů platných v době výkonu zaměstnání, určuje se do 30. září 1988 zařazení podle těchto předpisů.

§ 171

Zvýšení důchodu pro bezmocnost

Zvýšení důchodu pro bezmocnost, které podle předpisů platných před 1. říjnem 1988 bylo přiznáno v nižších částkách, než které jsou uvedeny v § 70 odst. 1, nebo nebylo přiznáno, protože by důchod spolu s ním přesáhl částku 2 000 Kčs měsíčně, popřípadě bylo z tohoto důvodu přiznáno v nižší částce, se na žádost přizná nebo zvýší na částky uvedené v § 70 odst. 1 od splátky důchodu splatné po 30. září 1988; nejvyšší výměry stanovené v § 70 odst. 2 a § 139 odst. 2 platí i zde.

§ 172

Výchovné

(1) Nárok na výchovné k částečnému invalidnímu důchodu zaniká od splátky důchodu splatné po 30. září 1988.

(2) Zvýšení výchovného pro bezmocnost přiznané podle předpisů platných před 1. říjnem 1988 se poskytuje v dosavadní výši; poté je lze jen snížit nebo odejmout za podmínek stanovených předpisy platnými před 1. říjnem 1988.

(3) Příslušný orgán národního výboru nejpozději do 30. září 1989 posoudí, které z dětí, jež bylo před 1. říjnem 1988 uznáno za invalidní a vyžadující stálou péči podle dříve platných předpisů, splňuje podmínky pro uznání za dítě dlouhodobě těžce zdravotně postižené a vyžadující mimořádnou péči s nárokem na příplatek k výchovnému ve výši 700 Kč měsíčně.

§ 173

Zaopatřovací příspěvek

(1) Zaopatřovací příspěvek dítěti se zvyší na částku 400 Kč měsíčně bez žádosti od 1. října 1988.

(2) Pokud zaopatřovací příspěvek podle tohoto zákona již nenáleží, bude poskytován podle předpisů platných před 1. říjnem 1988, pokud náležel ke dni 30. září 1988.

§ 173a

neplatil

HLAVA DRUHÁ

ÚPRAVA NÁROKŮ Z I. A II. PRACOVNÍ KATEGORIE A Z I. A II. KATEGORIE FUNKCÍ PO 31. PROSINCI 1992

§ 174

nadpis vypuštěn

(1) Občan, který vykonával před 1. lednem 1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, popřípadě službu I. nebo II. kategorie funkcí, má po 31. prosinci 1992 nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň

a) 56 let, byl-li zaměstnán nejméně 14 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 9,5 roku, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 19 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) anebo 19 roků ve službě I. kategorie funkcí,

b) 57 let, byl-li zaměstnán nejméně 13 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 9 roků, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 18 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) anebo 18 roků ve službě I. kategorie funkcí,

c) 58 let, byl-li zaměstnán nejméně 12 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 8 roků, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 16 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) anebo 16 roků ve službě I. kategorie funkcí nebo 17,5 roku ve službě II. kategorie funkcí, nebo

d) 59 let, byl-li zaměstnán nejméně 11 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 7,5 roku, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až l) anebo 15 roků ve službě I. nebo II. kategorie funkcí.

(2) Podmínkou vzniku nároku na starobní důchod podle odstavce 1 je, že zaměstnání I. pracovní kategorie nebo služba I. nebo II. kategorie funkcí trvaly ke dni 31. prosince 1992; za zaměstnání se pro tyto účely považují i náhradní doby a doby uvedené v § 5 odst. 1 a v § 6 odst. 1 nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 117/1988 Sb.

Prováděcí předpisy

§ 175

Nároky vyplývající ze zařazení zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie nebo služby do I. a II. kategorie funkcí se přiznávají do 31. prosince 2016.

HLAVA TŘETÍ

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 176

zrušen

§ 177

zrušen

§ 177a

(1) Ministerstvo práce a sociálních věcí vydá vyhlášku podle § 6 odst. 2 a 3, § 8 odst. 1, § 9 odst. 2, § 12 odst. 2, 3 a 7, § 19 odst. 3, § 23 odst. 3, § 37 odst. 3, § 41 odst. 2, § 44 odst. 2, § 48 odst. 2, § 54 odst. 9, § 59 odst. 3, § 92 odst. 2, § 93 odst. 1, § 94 odst. 1, § 100 odst. 2, § 101 odst. 1, § 108 odst. 2, § 120 odst. 7, § 131 odst. 3 a § 142 odst. 5.

(2) Ministerstvo práce a sociálních věcí stanoví vyhláškou, kteří občané mají v důchodovém zabezpečení práva a povinnosti jako zaměstnanci v pracovním poměru, bližší podmínky jejich účasti na tomto zabezpečení, které další doby se považují za doby zaměstnání a náhradní doby, co se považuje za dobu zaměstnání v cizině, které osoby se považují za blízké osoby, co se považuje za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, za zvlášť ulehčené pracovní podmínky a mimořádné podmínky pro nárok na invalidní a částečný invalidní důchod, podstatný pokles výdělku a bližší úpravu jednotlivých podmínek invalidity a částečné invalidity, úpravu srovnatelného výdělku o přepočítací koeficient, co se považuje za soustavnou přípravu dítěte na budoucí povolání, které dítě se považuje za dlouhodobě těžce zdravotně postižené, co se rozumí pobytem dítěte v zařízení, výchovou dítěte a péčí nahrazující péči rodičů, souběh nároků na výchovné a přídatky na děti a doplatek k výchovnému, způsob vzájemného zúčtování dávek při jejich souběhu nebo zpětné výplatě, kdy je občan částečně, převážně nebo úplně bezmocný, výši úhrady v ústavách sociální péče pro mládež a výši kapesného v ústavách sociální péče a podmínky poskytování úrazových důchodů, zaopatřovacích požitků vojenských a válečných poškozených, přídatků za zranění a příspěvků přiznaných podle § 6 zákona č. 16/1947 Sb., které byly přiznány podle předpisů platných před 1. lednem 1957.

(3) Ministerstvo práce a sociálních věcí po dohodě s Ministerstvem zdravotnictví vydá vyhlášku podle § 93a.

§ 178

Zrušovací ustanovení

Zrušují se

1. čl. IV zákona č. 161/1968 Sb., o zvláštním přídatku k dávkám, o změnách v důchodovém zabezpečení účastníků odboje a o některých dalších změnách v sociálním zabezpečení;

2. čl. 3 a 4 zákona č. 71/1970 Sb., o úpravě některých nízkých důchodů a o dalších změnách v sociálním zabezpečení;

3. čl. I zákona č. 106/1971 Sb., o zvýšení důchodů starodůchodců a některých nízkých důchodů v sociálním zabezpečení;

4. zákon č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 76/1979 Sb., zákona č. 150/1979 Sb., zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 7/1982 Sb., zákona č. 73/1982 Sb., zákona č. 116/1983 Sb., zákona č. 56/1984 Sb., zákona č. 108/1984 Sb. a zákona č. 53/1987 Sb., s výjimkou § 84 odst. 2, § 85 až 87, § 90, 92, § 97 odst. 3 a § 101;

5. zákonné opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 76/1979 Sb., o zvýšení důchodů;

6. zákonné opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 7/1982 Sb., o zvýšení důchodů a o některých změnách zákona o sociálním zabezpečení;

7. zákon č. 108/1984 Sb., o zvýšení některých nízkých důchodů a o dalších změnách zákona o sociálním zabezpečení.

§ 179

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. října 1988, s výjimkou ustanovení § 176 písm. c), které nabývá účinnosti dnem 1. července 1988.

Vybraná ustanovení novel

Čl.II

zákona č. 213/2002 Sb.

neplatil

Čl.II zákona č. 218/2005 Sb.

neplatil

Čl.II zákona č. 47/2006 Sb.

neplatil

Čl.II zákona č. 109/2006 Sb.

neplatil

1) Jde zejména o tyto předpisy:

zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu,

zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 103/1964 Sb., o zabezpečení družstevních rolníků v nemoci a o zabezpečení matky a dítěte, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 32/1957 Sb., o nemocenské péči v ozbrojených silách, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 107/1971 Sb., o mateřském příspěvku, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 50/1973 Sb., o pěstounské péči, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 98/1987 Sb., o zvláštním příspěvku horníkům.

2) Dekret č. 53/1945 Sb., o odčinění křivd československým veřejným zaměstnancům.

Zákon č. 47/1946 Sb., o odstranění křivd a o některých ochranných opatřeních v oboru veřejnoprávního sociálního pojištění.

Zákon č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, ve znění zákona č. 88/1950 Sb. a zákona č. 101/1964 Sb.

3) § 3 vyhlášky Státního úřadu sociálního zabezpečení č. 1/1957 Ú. I. (Ú. v.), kterou se stanoví podrobnosti k přechodným ustanovením zákona o sociálním zabezpečení.

4) § 4 zákona č. 98/1987 Sb.

5) § 101 zákona č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 150/1979 Sb.

6) Zákon č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů.

7) Zákon č. 73/1973 Sb., o branné výchově, ve znění pozdějších předpisů.

- 8) § 1 odst. 1 č. 1 písm. g) zákona č. 255/1946 Sb.
- 9) § 1 odst. 1 č. 1 písm. a) až d) a č. 2 zákona č. 255/1946 Sb.
- 10) Podle § 1 odst. 1 č. 1 písm. f) zákona č. 255/1946 Sb. je účastníkem povstání, kdo se zúčastnil povstání v květnu 1945, přičemž za bojů padl, byl těžce raněn nebo utrpěl těžkou poruchu zdraví.
- 11) Zákon č. 117/1966 Sb., o některých důsledcích zanedbávání péče o děti, ve znění zákona č. 99/1972 Sb.
Zákon České národní rady č. 459/1990 Sb., o změnách v působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.
Zákon Slovenské národní rady č. 543/1990 Sb., o státní správě sociálního zabezpečení.
- 13) § 97 odst. 3 zákona č. 121/1975 Sb.
- 15) § 244 a násl. občanského soudního řádu.
- 16) § 142 a násl. občanského soudního řádu.
- 17) Zákonné opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 76/1979 Sb., o zvýšení důchodů.
Zákonné opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 7/1982 Sb., o zvýšení důchodů a o některých změnách zákona o sociálním zabezpečení.
Zákon č. 108/1984 Sb., o zvýšení některých nízkých důchodů a o dalších změnách v sociálním zabezpečení.
- 18) § 13 odst. 1 a 3 zákona č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, a obdobná ustanovení dříve platných předpisů.
- 20) Zákon č. 18/1992 Sb., o civilní službě, ve znění zákona č. 135/1992 Sb.
- 23) § 8 odst. 3 zákona č. 73/1990 Sb.
- 24) § 68 odst. 3 vyhlášky č. 148/1988 Sb., ve znění vyhlášky č. 123/1990 Sb.
- 25) § 27 odst. 2 nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 223/1988 Sb., kterým se provádí zákoník práce.
- 27) § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti.
- 30) Zákon ČNR č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona ČNR č. 10/1993 Sb.
- 30) Zákon ČNR č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona ČNR č. 10/1993 Sb.
- 31) § 12a zákona č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, ve znění zákona č. 219/1991 Sb.
- 32) Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).
- 33) Např. zákon ČNR č. 128/1990 Sb., o advokacii, zákon ČNR č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované.
- 34) Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), ve znění zákona č. 89/1990 Sb. a zákona č. 468/1991 Sb.
- 35) § 76 a 93 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.
- 36) § 7 odst. 2 písm. b) zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.
- 37) § 145a a násl. zákona č. 100/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
§ 61 a násl. vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
- 38) § 5 odst. 1 písm. a) zákona ČNR č. 589/1992 Sb.
- 39) Zákon ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.
- 40) § 3 odst. 2 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu.
- 41) § 48 odst. 2 věta první zákona ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 307/1993 Sb.
- 42) § 5 odst. 1 písm. c) zákona ČNR č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb. a zákona č. 241/1994 Sb.
- 43) § 2 odst. 1 písm. b) nařízení vlády ČSFR č. 53/1992 Sb., o minimální mzdě, ve znění nařízení vlády ČR č. 615/1992 Sb.
- 43) § 2 odst. 1 písm. b) nařízení vlády ČSFR č. 53/1992 Sb., o minimální mzdě.
- 44) Např. § 58 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 7 zákona ČNR č. 128/1990 Sb., § 9 zákona ČNR č. 209/1990 Sb.
- 45) § 15 odst. 1 a § 23a zákona ČNR č. 589/1992 Sb., ve znění zákona č. 160/1993 Sb. a zákona č. 307/1993 Sb.
- 46) § 14 odst. 7 zákona ČNR č. 589/1992 Sb., ve znění zákona č. 307/1993 Sb.
- 47) § 14 odst. 2, 4 a 5 zákona ČNR č. 589/1992 Sb., ve znění zákona č. 307/1993 Sb.
- 48) § 22 nařízení vlády ČR č. 216/1992 Sb., kterým se vydává
Zdravotní řád a provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění.

49) § 26 odst. 1, 5 a 6 nařízení vlády ČR č. 216/1992 Sb.

50) § 44 odst. 1 písm. b) č. 1 a § 55a zákona ČNR č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 307/1993 Sb.